

[Formanden.]

- 1) *Valg af 1 medlem til landsskatteretten* (i stedet for indenrigsminister Hans R. Knudsen).
- 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om offentlig forsorg.
- 3) *Første behandling af:*
Forslag til lov om den amtskommunale beskatning.
- 4) *Første behandling af:*
Forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.
- 5) *Første behandling af:*
Forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.
- 6) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion).
- 7) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.
- 8) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Mødet hævet kl. 15²⁵.

19. møde.

Torsdag den 19. januar kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af et medlem til landsskatteretten (i stedet for indenrigsminister Hans R. Knudsen).

(Jfr. tidenden sp. 502).

Valgt blev: assistent *Johs. Herløv Larsen*.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om offentlig forsorg.

Valgt blev: *Mørk, Nina Andersen, Kaj Andresen, Hjortnæs, Egon Jensen, Evald Kristensen, P. A. Rasmussen, Edel Saunte, Helge Larsen, Søren Andersen, Ellen Poulsen, Jacob Sørensen, Ib Thyregod, Asger Jensen, Clara Munck, Gertie Wandel og Chr. Madsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 403, fremsættelsen i tidenden sp. 570).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 4-8 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 417, fremsættelsen i tidende sp. 570).

[Formanden.]

Første behandling af forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 409, fremsættelsen i tidenden sp. 570).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 485, fremsættelsen i tidenden sp. 567).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 489, fremsættelsen i tidenden sp. 567).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 491, fremsættelsen i tidenden sp. 567).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Holger Eriksen: Jeg skal ikke gå i enkeltheder med hensyn til de seks lovforslag, der her er til behandling. Disse enkeltheder er der gjort omhyggeligt rede for dels i bemærkningerne til lovforslagene, dels i den højtærede indenrigsministers fremsættelsestale. Derimod vil jeg knytte nogle kommentarer til lovforslagenes indhold.

Det må indrømmes, at der efterhånden er oparbejdet en stærk stemning mod amtskatterne, en stemning, der dels er af reel natur, dels hviler på misforståelser. Hvad det sidste angår, er der utvivlsomt mange, der under indtryk af en letfærdig argumentation har fået den opfattelse, at amtsskatterne er en særlig byrde, der er pålagt landbefolkningen, medens sandheden naturligvis er den, at de kommunale udgifter ikke er større i landkommunerne end i bykommunerne, vel snarere mindre; de er bare opdelt i sognekommunernes udgifter og de udgifter, der er fælles for sognekommunerne i amtet, altså de amtskommunale udgifter. Nu hviler amtsskatterne jo udelukkende på fast ejendom, og hovedparten igen, i

hvert fald for de egentlige landdistrikters vedkommende, på grundværdierne.

Det har skabt misforståelse nr. 2, nemlig den, at disse skatter udelukkende bæres af ejendomsbesidderne, hvilket ikke er rigtigt. Ejendoms-skatterne bundfælder sig i huslejen, og det vil sige, at enhver, der bor i amtet, må yde sit bidrag.

Den tredje misforståelse ligger i, at man går ud fra, at lavere grundskatter vil betyde en lettelse for landbrugserhvervet, hvilket heller ikke er rigtigt. Betragter man grundskatter som en samfundsprioritet — og de kan ikke betragtes på anden måde — betyder en reduktion ganske vist en forøring til de øjeblikkelige besiddere, men den vil blive kapitaliseret ved næste ejerskifte, hvorved samfundsprioriteten erstattes med en tilsvarende prioritet for privatkapitalen. Omkostningerne for erhvervet som sådant vil således ikke blive formindsket, men i realiteten blive forøget, fordi der alligevel skal skabes dækning for de kommunale udgifter, og den må derefter skaffes gennem den kommunale indkomstskat, der altså vil blive højere.

I denne forbindelse er der også grund til at gøre opmærksom på den stigende tendens til, at velhavere i byerne erhverver store og middelstore gårde dels som hobby, dels med spekulation for øje, idet de anser dem for at være mere værdifaste end de fleste andre ting. Ved at nedsætte grundbeskatningen reducerer man føleligt disse gårdes bidrag til det kommunale samfund, hvilket igen betyder, at der lægges en tilsvarende øget byrde over på dem, der bor i dette lille, begrænsede samfund.

Jeg går ud fra, at den højtærede indenrigsminister har været klar over disse forhold. Hans motiver til at fremsætte lovforslagene har derfor været af en helt anden karakter, således som det er anført i bemærkningerne. De har først og fremmest været at skabe større ensartethed i ejendomsbeskatningen ikke blot mellem købstæder og landdistrikter, men også til en vis grad mellem kommunerne indbyrdes, samt at lægge loft over grundbeskatningen.

Det første er prisværdigt, og hvad det andet angår, anser jeg det for at være en følge af det første, idet den tilnærmelsesvis lighed ikke kan opnås, hvis man ikke reducerer grundbeskatningen, hvor den er

[Holger Eriksen.]

stærkest. Derimod opfatter jeg det ingenlunde som en principerklæring om, at grundbeskatningen aldrig kan blive højere i fremtiden.

Et andet motiv har været ønsket om at få bygnings skylden fikseret for landkommunerne og for amtskommunerne på samme måde, som det allerede er sket for bykommunerne. Jeg kan udtale min glæde over det initiativ, der her er taget. Allerede da man foretog fikseringen og den gradvise aftrapning for ejendommene i byerne, var det klart, at det samme måtte ske for de øvrige ejendomme. Det skyldtes ikke nogen lapsus, at det ikke kom samtidig, men simpelt hen den omstændighed, at det rent praktisk ikke kunne gennemføres uden i forbindelse med en revision af amtsbeskatningen.

Jeg kan tilføje, at lige så rimeligt, som jeg mener det er, at man må betale afgift til samfundet for den grundværdi, man beslaglægger, lige så umoralsk er det at kræve skat af bygningsværdierne. Det er meget tilfredsstillende, at alle bygnings skatter nu gradvis afskaffes i løbet af 28 år.

Hvad forslaget i øvrigt angår, betyder det groft sagt, at amterne i fremtiden efter fradrag af, hvad den fikserede ejendoms skyld indbringer, kun skal udskrive halvdelen af deres udgifter som grundskyld, og da ejendomsskylden er fikseret, har amterne ikke mere nogen indflydelse på den. De kan, således som det er anført, betragte den som en renteindtægt. Det med halvdelen må dog tages med visse modifikationer. For det første må den amtskommunale grundskyld ikke overstige 14 promille, selv om man derved ikke når op på halvdelen. Det spiller ingen rolle i første omgang, men det kan, som den højtærede minister har omtalt, komme til at betyde noget, når ejendomsskylden aftrappes. For det andet bevares statens tilskud til nedsættelse af landbrugsejendommenes skat uforandret. For skatteåret 1959-60 var amternes samlede udskrivning på grundskyld bortset fra dette tilskud 147,7 mill. kr., hvoraf de 99,9 mill. kr. ville være faldet på landbrugsejendomme, men takket være det nævnte tilskud blev det sidste tal reduceret til 73,7 mill. kr.

Landbrugets reduktion i forhold til andre

grundbesiddere blev altså 34 procent; hvis forslaget havde været gennemført, ville amternes grundskyld have været 73,9 mill. kr., hvoraf landbrugets part skulle være 49,4 mill. kr., men derfra ville gå stats tilskuddet på 25,2 mill. kr., og det, der faldt på landbruget i alt, ville altså blive 24,2 mill. kr. Det betyder en reduktion i forhold til andre grundbesiddere på 51 pct.

Man vil deraf se, at statstilskuddet nu procentuelt får betydelig større vægt end tidligere. Det fremgår også af de faktiske tal. For ejere af landbrugsejendomme ville grundskatten være dalet fra 73,7 mill. kr. til 24,2 mill. kr. eller mere end to tredjedele. For andre grundbesiddere ville den være dalet fra 47,8 mill. kr. til 24,5 mill. kr. eller kun med ca. halvdelen. Det faktiske tal bliver dog noget anderledes, idet faldet i landbrugets forrentningsprocent er så stort, at det vil sætte statstilskuddet op med et eller andet beløb. Hvis man tænkte sig, at forrentningsprocenten havde været så lav, at lovens maksimum bliver gældende, hvilket den altså absolut ikke bliver i dette tilfælde, og hvis man i øvrigt tænkte sig, at skatteudskrivningsbehovet var uændret, ville landbrugets ydelse efter det foreliggende forslag dale til ca. 5 mill. kr.

Man vil af det anførte se, at forslaget betyder en vidtgående imødekommelse af de ønsker, oppositionen har fremsat, og på flere punkter går det i virkeligheden langt videre. Jeg må dog i denne forbindelse alvorligt advare imod på noget tidspunkt at afskaffe den rest af amtskatterne, der bliver tilbage, også ud fra det synspunkt, at det ville være uheldigt at have en administrerende myndighed, der var helt uden ansvar for fremskaffelse af dækning af de udgifter, som den foranledigede.

De udgifter, amterne således frigøres for, overvælttes på kommunerne, således at den ene halvdel fordeles i henhold til skatteansættelserne uden forhøjelser eller nedsættelser, altså uden hensyntagen til børne-, hustru- eller personlige fradrag, medens den anden halvdel fordeles på grundlag af grundværdierne, hvormed dog ikke være sagt, at den oprækves som en grundskat, idet grundskyldpromillen ikke kan være under 12, dog ikke ubetinget, og absolut ikke kan være over 35.

I de kommuner, hvor man fastsætter

[Holger Eriksen.]

grundskyldpromillen på grundlag af ligningsforholdet, hvilket vil sige, at der er en bestemt fordeling på ejendomsskatter og indkomstskatter, er det stadig kommunalbestyrelserne, der fastsætter dette ligningsforhold, men under amtsrådenes godkendelse. Her har vi jo tidligere været ude for, at amtsråd, tit endda med meget ringe majoritet, greb ind i det kommunale selvstyre. For det tilfælde, at noget sådant skulle forekomme i fremtiden, hvilket muligvis er usandsynligt, efter at der er lagt det nævnte loft over grundskyldpromillen, foreslås der nu oprettet en appelinstans. Om denne appelinstans eller dette ankenævn, hvad man nu vil kalde det, er rigtigt sammensat, kan man jo diskutere, men alene den omstændighed, at der eksisterer en ankeinstans, vil sikkert virke afsvælgende på visse amtsråds lyst til at lade musklerne spille.

Det er klart, at de store lettelser, man giver grundbesidderne, ville bevirke en voldsom stigning i de kommunale skatter, hvis dette beløb udelukkende skulle udredes gennem dem. Blandt andet for at hindre dette har den højtærede indenrigsminister fremsat lovforslag om statens overtagelse af kommunernes udgifter til mødrehjælp m. v. og den højtærede socialminister lovforslag om statens overtagelse af kommunernes direkte andel i folkepensionsudgifterne og enkepensionsudgifterne. Jeg mener dog, at disse forslag burde være fremkommet alligevel. Når der er tale om udgifter, som kommunerne ingen indflydelse har på, må det være staten, der afholder dem; nu er tidspunktet altså kommet til, at man kan gennemføre denne reform, som alt for længe har ladet vente på sig. Det eneste punkt, hvor kommunalrådene har lidt at skulle have sagt med hensyn til disse udgifter, vedrører rådighedsbeløbene, men det betyder i penge så lidt, at der ikke er grund til at undtage dem. I øvrigt må man gå ud fra, at når disse beløb er stillet til kommunalbestyrelsernes rådighed, er det meningen, at de skal bruges, og ikke, at man simpelt hen kan se bort fra dem.

De store ydelser fra staten vil altså medføre en samlet nedsættelse af de kommunale skatter på godt 100 mill. kr. Alligevel savner man oplysning om forslagernes virk-

ninger i de enkelte kommuner. Jeg er klar over, at det er meget vanskeligt at fremskaffe dem, og jeg forlanger naturligvis ikke, at den højtærede indenrigsminister på stående fod skal kunne give oplysning om, hvordan det ligger, men jeg håber, at det vil være muligt for indenrigsministeriet at få oplyst enkelthederne vedrørende nogle af de kommuner, som jeg nu skal nævne.

Jeg tænker bl. a. på Ry kommune, hvor amtsrådet sidst med vold ændrede ligningsforholdet, og hvor store grundværdier netop er i hænderne på personer, der ikke bor i kommunen. Ligningsforholdet dér er 48 på grundværdierne og 52 på indkomsten. Grundskyldpromillen er 42,8. Under forudsætning af, at grundskyldpromillen er fastsat til 35 — altså det, som efter loven bliver maksimum — vil jeg gerne spørge, hvad den samlede lettelse i grundskylden herefter vil blive for grundværdier på henholdsvis 5 000, 15 000 og 100 000 kr., og hvad lettelsen eller stigningen i den kommunale ejendomsskat vil blive for indtægter på 6 000, 8 000 og 12 000 kr. Jeg spørger tilsvarende for Fuglse-Krønge kommune, der har ligningsforholdet 75:25, men alligevel kun en grundskyldpromille på 29,2 og en ligningsprocent så lav som 2,2; og jeg spørger for Købelev kommune, der har ligningsforholdet 83:17 og en grundskyldpromille på 33. Endvidere stiller jeg de samme spørgsmål for Råby-Sødring kommune i Randers amt, der har ligningsforholdet 60:40 og en grundskyldpromille på 53,6 og en relativt høj ligningsprocent, nemlig 6,3.

Jeg er klar over, at jeg ved at bede om oplysninger om netop disse kommuner så nogenlunde har fundet frem til yderpunkterne, men også det, der må ske med dem, har naturligvis interesse, når man vil danne sig et billede af virkningen i almindelighed.

Et andet spørgsmål vedrører lejerne. Da man ekstraordinært forhøjede ejendomsskatterne for bykommunerne, indføjede man i loven en bestemmelse om, at denne skatteforhøjelse kunne væltes over på lejerne uden hensyn til, hvad der i øvrigt stod i deres kontrakter. Den ekstraordinære nedsættelse af ejendomsskatterne, der nu sker uden for købstæderne, vil i de bymæssigt bebyggede områder give en stor lettelse for grundejerne. Jeg går ud fra, at der må ind-

[Holger Eriksen.]

sættes en bestemmelse om, at denne lettelse helt uden hensyn til, hvad der i øvrigt står i kontrakterne, helt og fuldt skal tilfalde lejerne, og jeg går videre ud fra, at jeg her får fuld tilslutning fra det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, der jo for nylig talte så rørende om hensynet til lejerne.

Jeg sagde for et øjeblik siden, at staten ydede godt 100 mill. kr., men det er ikke helt rigtigt. Finansministre er, ligegyldigt hvilken partifarve de har, altid af en ganske bestemt mentalitet: giver de med den ene hånd, så er de jo tilbøjelige til at ville tage med den anden, og det synes desværre også at gælde den højtærede finansminister, der i dag står for økonomien. Til gengæld for det, han vil yde eller rettere sagt lade socialministeren yde — men det bliver jo dog statens regnskab, det kommer til at ramme — vil han tage kommunernes andel i forlystelsesskatten på 16 mill. kr. og deres andel i afgiften af stærke drikke på 10,6 mill. kr.

Jeg forstår naturligvis nok den højtærede finansministers synspunkter, der vel er følgende: der sker ikke nogen skatteomlægning i bykommunerne, derfor har de egentlig heller ikke brug for nogen kompensation; og yderligere kan jeg tænke mig, at han gør gældende, at bykommunerne har forholdsvis mange flere folkepensionister end landkommunerne har, og som følge deraf får de en forholdsvis større andel af fordelene ved, at disse udgifter nu overføres til staten.

Jeg har svært ved at anerkende disse synspunkter, ikke fordi jeg tilfældigvis er valgt i en by, men fordi jeg synes, at de bryder med lighedsprincippet i skattefordelingen. For det første har jeg allerede peget på, at der jo aldeles ikke er tale om, at man i landkommunerne sammenlagt har betalt større skatter, end man har betalt i bykommunerne. Skal den ene part have lettelse, må den anden også have det uden derfor at skulle rammes på anden måde. For det andet ser jeg som nævnt statens overtagelse af folkepensionsudgifterne som en retfærdshandling, der burde have været gennemført på et tidligere tidspunkt og derfor i og for sig er uden forbindelse med amtskatterne. For det tredje er den omstændighed, at der er forholdsvis flere folkepensionister i byerne end på landet, for mig kun et bevis for, at den hidtidige ordning

har været uretfærdig. Hvis man så yderligere vil gøre gældende, at bykommunerne har en speciel fordel af deres andel i spiritusafgiften og forlystelsesskatten, og at også landboere går i biografen og drikker spiritus i byerne, må jeg henvise til, at man jo indtil nu har fundet det rimeligt, at købstæderne fik disse beløb.

Endvidere vil jeg henvise til det tab, som købstæderne lider ved flytning fra byerne ud på landet; meget tit er der ikke tale om en nedgang i folketallet, undertiden måske om det modsatte, men det er selve skatteindtægten, der ændres. Endnu i 1946 havde tilflytterne til Århus kommune 400 000 kr. større skatteindtægt end fraflytterne; i 1949 var der derimod for kommunen et tab på 2 mill. kr.; i 1953 var det steget til 5 mill. kr., i 1955 var det 6,5 mill. kr. og i 1958 7 mill. kr. Og udviklingen er fortsat på samme måde siden.

Denne omflytning er ikke først og fremmest skattemæssigt betonet; men det er klart, at skattemæssige begunstigelser for dem, der bor ude på landet, vil øge tendensen. I forvejen er centralkommunerne jo langt fra tilfredse med de godtgørelser, de opnåede ved den midlertidige ophævelse af erhvervsbeskatningen. Næste år skal denne sag ordnes endeligt. Det vil ikke blive let, hvis disse kommuner kan henvise til, at en del af den kompensation, som de fik sidst, var en større andel i forlystelsesskatten, men at man nu, samtidig med at ordningen i øvrigt løber videre, ikke bare tager den forhøjelse, som dengang blev ydet dem, men tager alt, hvad kommunerne hidtil har fået fra forlystelsesskatten. Jeg tror også, at det, i det øjeblik man skal forhandle med centralkommunerne om den endelige ordning af erhvervsbeskatningen, vil være meget uheldigt, hvis disse møder med en mistanke om, at de løfter, der gives dem, er nogle, som man ikke vil holde, og jeg mener i og for sig, at de har et vist grundlag for at nære en sådan mistillid, hvis man nu uden videre tager noget af det, som de dengang fik.

Jeg skal slutte med at udtale i anledning af, at der er fremsat ønske om at få behandlingen af disse lovforslag fremskyndet det mest mulige, at mit parti erklærer sig fuldstændig indforstået med, at arbejdet i udvalget må gøres så hurtigt som over-

[Holger Eriksen.]

hovedet muligt, men naturligvis uden at det går ud over grundigheden.

Thisted Knudsen: Den højtærede indenrigsminister udtalte ved fremsættelsen af disse lovforslag håbet om, at man ville påskønne hans gode vilje i denne sag, og også, at han havde anvist vej. Nu ville jeg være politisk meget smålig, hvis ikke jeg udtalte en påskønnelse til ministeren. Vi betragter disse lovforslag først og fremmest som en indbydelse til folketinget om at drøfte alle de store problemer, der i dette øjeblik er knyttet til den faste beskatning i kommunerne.

Vi påskønner ministeren, ikke mindst fordi han har sat sig som mål, at lovgivningen på dette område skal gøres færdig så betids, at lovene kan træde i kraft pr. 1. april. Vi er altså i hvert fald enige om, at sagen haster, og at der må en afgørelse til med det samme.

Lovforslagene berører jo mange problemer for kommunerne — det ærede medlem hr. Holger Eriksen har allerede berørt en del af disse — og jeg forstår situationen i dag sådan, at regeringen faktisk erkender, at den nuværende form for beskatning af fast ejendom til kommunerne ikke mere er tidssvarende og derfor må ændres og ændres radikalt, og dette er for så vidt et godt udgangspunkt for en forhandling i det høje ting om sagen.

Jeg troede, det ærede medlem hr. Holger Eriksen var en god ven af den sunde fornuft, men efter at jeg havde hørt hans indledende bemærkninger, fik jeg det indtryk, at han var ved at blive uvenner med den sunde fornuft. Det ærede medlem udtalte bl. a., at spørgsmålet om de faste skatter for landbruget i og for sig ikke var så særdeles afgørende. Jeg forstod det sådan, at det ærede medlem havde den opfattelse, at når man nedsætter disse skatter, kapitaliseres denne nedsættelse senere. (*Afbrydelse af Holger Eriksen*) ... Det ærede medlem siger: selvfølgelig! Men hvis man var gode venner med den sunde fornuft, ville man erkende det, jeg mange gange har sagt fra denne talerstol, at landbruget kan ikke leve af at sælge sine ejendomme — så var samfundet i øvrigt meget skidt stillet — men skal leve af at producere. Hvis det

ærede medlem tog dette som udgangspunkt for sine betragtninger, ville han erkende, at den målsætning, som venstre og de konservative har givet udtryk for i deres fælles forslag af 6. december 1960 til folketingsbeslutning, er rigtig, og det må være udgangspunktet for vor bedømmelse af disse forslag. Vi ønskede for det første en øjeblikkelig og en væsentlig nedsættelse af de faste skatter. Vi ønskede for det andet at få sat en stopper for en yderligere stigning af disse skatter — i amtskommunerne en afvikling over en 5-årig periode, i sognekommunerne et loft givende sig udtryk i, at skatten på fast ejendom pr. 1. april 1961 ikke i kroner og øre er større, end den var i skatteåret 1959-60 eller 1960-61. Vi ønskede afgørende ændringer i byrdeforholdet, alt med det for øje at komme igennem denne sag, således at man kunne tilvejebringe en ordening, der holdt og svarede til vor tids forudsætninger.

Når nu mit parti skal bedømme de lovforslag, som regeringen har fremsat, er det ganske klart, at så må vi se det i lys af vore egne tanker om denne sag.

Indenrigsministeren ved udmærket vel, at det er meget svært for os i dette øjeblik at fremsætte ganske præcise udtalelser om disse forslags virkninger. Det har det ærede medlem hr. Holger Eriksen været inde på. For det første opererer man med skatteåret 1959-60. Det er ingen bebrejdelse mod indenrigsministeren, men dette skatteår er jo allerede gået over i historien. Det skatteår, vi står over for, er 1961-62, og i dette år har vi nye grundværdier her i landet, vi har afholdt en ny vurdering, hvorefter landbrugsjorden i snit måske er steget 20-25 pct. Vi har haft nogle udgiftsstigninger, ikke mindst i amtskommunerne i kraft af de stadig stigende sygehusudgifter, der har forrykket udskrivningen for amtskommunerne meget væsentligt, og det giver et helt andet udgangspunkt for en bedømmelse. Dertil kommer — og jeg bebrejder altså ikke indenrigsministeren noget i denne henseende — at der ikke er særlige beregninger, der viser, hvordan lovforslagene egentlig vil virke for den enkelte amtskommune, for den enkelte sognekommune og måske for den enkelte ejendom. Jeg ved, at disse oplysninger kommer, og så vil det selvfølgelig være lettere for os at udtale os meget præ-

[Thisted Knudsen.]

cist om, hvordan vi egentlig må bedømme disse forslag, ikke mindst i belysning af den målsætning, som vi allerede har givet udtryk for i tinget.

En af de forslåede hovedbestemmelser går ud på med øjeblikkelig virkning at indefryse bygningsskatterne i amts- og sognekommunerne for derefter i en 28-årig periode at afvikle disse bygningsskatter. Principielt vil jo ethvert fornuftigt menneske her i landet erkende, at bygningsskatter er ikke noget, man bør tilstræbe, men noget, man bør afvikle. I fremtidens Danmark — ja, nu må man ikke blive urolig dernede på bænkene, det er ikke det skrift, man udsendte i 1945, men det er i realiteten — bør man efter mit skøn indrette beskatningen således, at man opfordrer så mange som muligt til at skaffe sig egen bolig. Derfor bør beskatningen af boliger, og dermed bygningsskatterne, være så nænsom som overhovedet muligt. Men det hovedproblem, bygningsskatterne rejser, er, hvordan man, efterhånden som kommunerne får disse indtægtshuller, skal udfylde dem. Hvis man lægger ministerens forslag til grund, kan man ikke komme uden om, at disse bygningsskatter, i hvert fald delvis, let efter ligningsforholdet i sognekommunen vil komme til at give sig udtryk i nye forhøjede jordskatter. Ja, det er selvfølgelig en løsning, men det er ikke for os nogen tilfredsstillende løsning. Og derfor må jeg sige med det samme, at bygningsskatternes afvikling med den mulighed, at en del af disse skatter bundfælder sig i nye jordskatter, kan ikke forenes med de synspunkter, vi allerede har gjort gældende på dette område.

Den anden hovedbestemmelse i forslagene er det, der faktisk er det centrale, og vel det, der har kaldt ministeren frem, og det, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen meget indgående har berørt, nemlig den amtskommunale beskatning. Jeg ved vel, at regeringen har været uhyre længe undervejs med denne sag, efter mit skøn for længe, men i alt fald viser dette forslag en åben erkendelse fra regeringens side — og det må jeg udtale min påskønnelse af — af berettigelsen af den kritik, som mit parti i snart en menneskealder har rejst imod dette system, ikke mindst efter-

hånden som skatterne steg og steg. Nu er det endt med, at vi i dag har to forslag stående over for hinanden om en ændring af den amtskommunale beskatning, og begge tager denne beskatning som noget centralt ind i deres overvejelser.

Jeg erkender, at det absolut er et fremskridt, at ministeren siger, at nu skal der være loft over disse skatter, og så nævner man grundskyldpromillen 14 og siger, at højere må man ikke komme. Jeg ved ikke, om jeg forstår forslaget rigtigt, men hvis det skulle ske, at halvdelen af en amtskommunes udgifter efter forslaget ikke kunne dækkes ved 14 promille af jordværdien, så er det vel ministerens mening, at kommunerne skal dække resten af amtets udgifter, uanset at dette er over halvdelen. Sådan må jeg i hvert fald forstå det. Loftet er selvfølgelig et fremskridt. Det er efter vor opfattelse ikke helt rigtigt, det er noget andet; men man erkender altså, at der skal være en vis mening i galskaben. Der er blot det kedelige ved dette forslag, at det ikke kan undgås, at en del af de skatter, som man letter grundværdierne for i amtskommunerne, kommer igen i form af større grundskatter eller jordskatter i sognekommunerne. Altså nissen flytter med. Det vil være forskelligt, siger ministeren, fra kommune til kommune, og det er rigtigt, for det er ligningsforholdet i kommunerne, der vil være afgørende for, hvor stor en del af den lettelse, som man nu ønsker at gennemføre over for amtsbeskatningen af de faste ejendomme, der kommer igen som nye sognekommunale jordskatter.

Det andet — som vi har været imod, og som vort forslag vil standse — er, om der fortsat her i samfundet skal udskrives skatter på fast ejendom; det skulle nu ske på jordværdierne, for efter regeringens opfattelse er bygninger herefter fredet — det skal gå den anden vej — men for jordens vedkommende er der ikke noget til hinder for, at det kan gå den modsatte vej. Der er altså denne bevægelse opad for jordskatterne og nedad for bygningsskatter. Behovsudskrivningen på fast ejendom må fortsætte, indtil man for amtskommunernes vedkommende når de 14 promille og for sognekommunernes de 35 promille. Ministeren gjorde op, hvordan amtskommunernes stilling er, og det viste sig, at der

[Thisted Knudsen.]

overalt i amtskommunerne finder væsentlige forøgelser af udskrivningen sted, fordi sygehusudgifterne er steget voldsomt og efter mit skøn vil blive ved med det. Ministeren, som er højeste chef for sygehusvæsenet, ved, at det danske sygehusvæsen ingenlunde er udbygget i dag; der stilles større og større krav, ligesom der, som ministeren ved, er vanskeligheder med personalet o. s. v. Hvad vil det sige? Det vil sige, at amternes udgifter og dermed behovsudskrivningen vil stige.

Nu vil en del af disse sygehusudgifter gå over til sognekommunerne — det kan jo ikke undgås, når kommunerne skal betale det, der bliver tilbage, efter at der af den fikserede ejendomsskyld er betalt halvdelen. Og så er det, at vi altså ikke er enige længere, for så fortsætter behovsudskrivningen jo; jeg gad se, hvor megen lettelse der egentlig vil blive tilbage pr. 1. april i år, når man gør amtskommunernes stigende behov op. Her tænker jeg specielt på lettelse for landejendommenes vedkommende, for hvad er det egentlig, dette lovforslag åbner mulighed for? Det åbner mulighed for en beskatning af jorden med maksimalt 35 promille til sognekommunerne, 14 til amtskommunen og så en statsgrundskyld på 6 promille; enhver her i tinget kan lægge disse 3 tal sammen og få det resultat, at grundskyldpromillen bliver 55 — eller 5,5 pct. Man vil altså sige til kommunerne, at nu kan de gennemføre fuld grundskyld — og efter min opfattelse er det mere end fuld grundskyld. Hvis Viggo Stareke havde siddet her i dag, måtte han have haft en glædelig dag, for nu er det altså ikke mere os i denne sal, der skal gennemføre fuld grundskyld; nu kan det ganske simpelt ske ude i kommunerne, og jeg vil tro, at der er nogle, der har så megen appetit, at de gør det. Situationen er altså den, at man ude i landkommunerne byder på en samlet grundskyldpromille på 55, det er fuld grundskyld. Man siger til kommunerne: det afhænger af jer.

Hvordan ser det ud i købstæderne? Ministeren ved som erfaren og dygtig kommunalmand, at der er intet byråd, der har særlig appetit på at forhøje grundskatterne. Og hvorfor har man ikke det? Fordi de alle

ved, at når man forhøjer disse grundskatter, forhøjer man også huslejen. Og en vaskeægte socialdemokrat — her ser jeg ned på det ærede medlem hr. Per Hækkerup — vil erkende, at noget sådant gør man ikke med sin gode vilje.

Ministeren siger — og det er hovedprincippet det foreslåede — at man skal tilstræbe en udligning med hensyn til de faste skatter sognekommunerne imellem og by og land imellem. Men hvad er egentlig forskellen? Normalt har man i byerne 26 promille — og det er der ingen der ønsker at forhøje — hvortil kommer de 6 promille til staten, altså 32 promille. Jeg vil love dette høje ting, at dér skal man nok blive hængende. Men uden for bygrænsen går man op til 55 promille. Det er, hvad man byder landbrugserhvervet i dag, det anser man for en rimelig beskatning af jorden, og man ikke engang rødmer eller blegner derved — jeg ved ikke, hvad man helst ville, men man gør ingen af delene.

Vi befinder os her ved noget efter min opfattelse centralt. Jeg erkender fremskridtet med hensyn til de 14 promille, og jeg erkender fremskridtet med halveringen, for så vidt angår udskrivningen på fast ejendom; men jeg kan ikke se andet, end at der i en række kommuner vil ske det, at den enkelte ejendom eller den enkelte skatteborger vil komme fra dynen og i halmen. Det har man ikke haft opmærksomheden henvendt på, og derfor må man efter min opfattelse, når man skal igennem med en systematisk ordning, tage hensyn til, at behovsudskrivningen må fortsætte, og at det spillerum, kommunerne skal have, må være mindre. Det ville vi hilse med tilfredshed.

En af grundpillerne for disse forslag, og det synes jeg er uhyre fornuftigt, og det er en fin debut for den højtærede indenrigsminister, er, at der tages fat på problemet om folkepension. Hvor har jeg tit talt for døve øren om dette forhold. Hvor var det urimeligt, at udgifterne til en opgave, som den pågældende kommune ikke havde den fjerneste indflydelse på, lignede man ganske simpelt for en vis del på sogne- og bykommunerne. Også dette erkender man, og det er et fremskridt. Jeg ser i ånden, hvad den højtærede indenrigsminister, hvis han fortsætter denne udvikling, egentlig kan nå op

[Thisted Knudsen.]

til, det bliver ikke lidt. Men det er et spørgsmål, om vi ikke bør gå videre. Jeg tænker her på sygehusudgifterne, og jeg bemærkede, at den højtærede indenrigsminister i sin fremsættelsestale antydede, at man ville komme tilbage til sygehusudgifterne. Jeg tror ikke, at grundlaget kan holde længere. Ser man f. eks. på sygeplejerskernes uddannelse, fik vi, dengang man startede denne stærkere og mere krævende uddannelse, at vide, at det ikke var noget større økonomisk problem, men det er i dag et stort problem økonomisk for amtskommunerne og for bykommunerne. Vi uddanner sygeplejersker til staten, og for næsten hele samfundet har vi påtaget os en meget stor del af udgifterne ved denne uddannelse. Jeg ved ikke, om jeg må appellere til den højtærede undervisningsminister: var der ikke noget rimeligt i, at staten overtog disse udgifter, så kommunerne ikke, som tilfældet er i dag, skulle foretage denne uddannelse, der ikke mere er nogen større gevinst, fordi sygeplejeeleven på sygehuset i sit daglige arbejde ikke arbejdsmæssigt er det værd, som hun var engang, men nu er en belastning? Det er altså en opgave, vi kommer til at se nærmere på.

Så er der et spørgsmål, som for mig er meget ejendommeligt. Det er spørgsmålet om, hvem der egentlig skal afgøre fastsættelsen af ligningsforholdet i en kommune. Det er klart, at der kan spille mange forhold ind i en kommune, og det er kendt her i salen, at hver gang vi skal have fastsat dette ligningsforhold, kommer lidenskaberne i kog, og det er også klart, at amtsrådene i adskillige tilfælde har følt sig foranlediget til at gribe ind, fordi man synes, en sognekommune fastsætter et ligningsforhold under for lidt hensyntagen til mindretallets interesser.

Vi står over for dette, at vi har et folkevalgt sogneråd, og vi har heldigvis også et folkevalgt amtsråd. Reglen er den, at sognerådet indstiller til amtsrådet, hvordan ligningsforholdet i den pågældende kommune

skal være. Har mindretallet en anden opfattelse end flertallet, sender man normalt mindretalsindstillingen med til amtsrådet, men det er amtsrådet, der suverænt fastsætter ligningsforholdet i kommunen. Det er der efter mit skøn ikke noget at sige til. Hvad er det så, den højtærede indenrigsminister har indladt sig på? Ja, alle kan huske, at det hed: ingen over og ingen ved siden af folketinget. Hvad betød det egentlig? Det betød respekt for den almindelige valgret. Der var ingen, der kunne komme op på siden af den almindelige valgret. Hvad er det, ministeren her gør med det folkevalgte sogneråd og det folkevalgte amtsråd? Han siger: dette med det folkevalgte amtsråd kan vi nu ikke bygge helt på. Og så kommer der en nydannelse i dansk parlamentarisk liv, idet man over dette folkevalgte amtsråd laver et nævn.

Jeg ved godt, at ministeren siger, at der skal forhandles med De samvirkende Sognerådsforeninger, Amtsrådsforeningen, Købstadforeningen, Foreningen „Bymæssige Kommuner,“ og så laver vi dette nævn på 5 mænd, men disse 5 mænd er uden at være folkevalgte, uden at være ansvarlige over for nogen vælger, berettiget til at fastsætte ligningsforholdet i en kommune. Hvis den højtærede indenrigsminister tænker sig om, tror jeg han må erkende, at dette er alligevel at gå for vidt. Det er muligt, at det ærede medlem hr. Baunsgaard sidder og ryster på hovedet, men det er trist, hvis han gør det. Man skal være uhyre forsigtig med at anvise den slags fremgangsmåder. Vi må holde for, at det må være dem, der er ansvarlige over for vælgerne, der endeligt afgør, hvordan ligningsforholdet i en kommune skal være.

For bykommunernes vedkommende er der en bestemmelse om, at grundskyldpromillerne ikke må fastsættes lavere end de for perioden 1959-1963 gældende. Hvad betyder denne bestemmelse i praksis? Alle jordværdierne i kommunerne er forhøjet pr. 1. april, og hvis bykommunerne ikke må nedsætte grundskyldpromillerne, betyder det højere jordskatter i byerne, og det

[Thisted Knudsen.]

betyder igen huslejstigninger over hele linjen. Mener den højtærede indenrigsminister, at det er rigtigt på nærværende tidspunkt at afskære kommunerne fra at gå den vej, som jeg har været med til at gå mange gange som byrådsmedlem: at nedsætte promillerne, når grundværdierne steg, for at undgå huslejstigninger, og som jeg ærlig talte i min naivitet troede var en fornuftig og god politik? Her siger man at det må ikke ske; pr. 1. april vil alle huslejer i det ganske land i alle byer blive forhøjet i kraft af denne ordning, uden at man giver kommunerne så meget som en mulighed for at røre ved dette. Det er selvfølgelig et spørgsmål, som efter min opfattelse ikke uden videre kan afvises af den højtærede indenrigsminister.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen var inde på det, som købstadkommunerne og byerne skal give afkald på, og jeg forstod, at der inderst inde i det ærede medlems hjerte boede den opfattelse — den, vi også har — at dette var forkert. For så vidt kan jeg tilslutte mig det ærede medlems udtalelser. Dette med, at finansministeren giver med den ene hånd og tager med den anden, det er jo sådan, som jeg kunne have sagt det. Jeg behøver altså ikke at gå videre. Der synes altså at være nogen betænkelighed ved at tage det, man har givet bykommunerne — det var vist dengang, da vi blev af med erhvervsskatten, var det ikke? Men det bliver jo et spørgsmål, som ministeren kommer til at drøfte nærmere med et udvalg.

Jeg vil gerne spørge ministeren om disse forslags virkninger. Det er vanskeligt at gøre rede for, og jeg bebrejder ikke ministeren noget, men her ved en førstebehandling var det alligevel rart at få noget af det klaret; det gælder især en udtalelse, som ministeren kom med i sin fremsættelse. Noget af det, man tilsigter med en ændring af den faste beskatning, er jo at lette landbrugets beskatningsforhold. Det, jeg er interesseret i, er ganske koncist at få at vide: hvad mener ministeren egentlig at disse forslag, hvis de var gennemført, ville have betydet i skatteåret 1959-1960 for landbruget? I fremsættelsen siger ministeren, at lettelsen ville have været 50 mill. kr., og at den resterende grundskyld for land-

brugsejendomme kun ville udgøre 24 mill. kr. Men så kommer der en udtalelse, jeg ikke helt forstår:

„Denne store lettelse for landbrugsejendomme hænger sammen med, at de nuværende tilskud til landbrugsejendommenes grundskyld bevares fuldt ud for derved at imødekomme de stærke ønsker, der . . . har været fremsat om lettelse for landbruget.“

Jeg forstår altså, at de 50 mill. kr. omfatter også det tilskud, som landbruget får i kraft af bestemmelsen om tilskud i forhold til forrentningsprocenten. Det, jeg ikke ved, er, om dette tilskud er med her, eller det ikke er det. Det vil jeg gerne bede ministeren svare på. (*Indenrigsministeren* [Hans R. Knudsen]: Det er med begge steder!). Nå, så er det altså ikke de 50 mill. kr., for dem havde man i forvejen. Men det gør ministeren antagelig nærmere rede for, når han får ordet. For så vidt landbruget, angår, har det efter min opfattelse aldrig været særlig begejstret for denne særordning. Hvorfor skulle et erhverv være det? Det, der har været det principielle for landbruget og måtte være det, var at få et skattesystem, der var rimeligt, retfærdigt og tidssvarende, og som man kunne leve under både i gode og onde dage. Ministeren må ikke her komme og sige, at det foreliggende i og for sig er det, man ønsker, for det er det ikke. Man ønsker at få gennemført det forslag, som venstre og de konservative har fremsat, og dengang strøg man netop denne særordning.

Og så er der fordelingsgrundlaget. Det er ganske klart, at det er spørgsmålet, hvad landbruget egentlig vil opnå af fordelingen, hvordan fordelingsgrundlaget bliver, altså ligningsforholdet i kommunerne. Der har ministeren, og det forstår jeg, taget grundværdierne. De skal bære halvdelen af det, der skal udskrives på sognekommunerne, og indtægtsmassen skal bære den anden halvdel. Jeg er altså ikke sikker på, at det er den helt rigtige fordelingsmetode. Efter vort forslag burde der fordeles efter indtægtsmassen og efter folketal, da det er sygehusudgifterne, der skal lægges over på befolkningen — det er snart den største del af amtskommunens udgifter. Jeg mener, at fordelingen efter regeringsforslagene stort set vil blive, som den er nu, og derfor er der

[Thisted Knudsen.]

ikke noget særlig begunstigende for landbruget i dette fordelingsgrundlag.

Venstre har i tinget forelagt, hvad vi ønskede i denne sag, og nu foreligger altså regeringens forslag. Disse to forslag står over for hinanden. Det er da ganske klart, at vi i venstre er interesseret i, at der nås et positivt resultat. Vi ved også godt, at skal man i et folkestyre nå et sådant, kræves der forhandlingsvillighed både hos regeringen og hos oppositionen. Vi afventer nu de beregninger, som ministeren har lovet os, for at kunne se nærmere på forslagets virkninger. Vi er villige til, lad mig sige, at arbejde dag og nat for at nå et resultat. Vi er rede til en forhandling ud fra den opfattelse, at regeringen, når det kommer til stykket, er lige så interesseret som vi i at nå et positivt resultat og nå det nu.

H. C. Toft: For det konservative folkeparti er denne dag i grunden en bemærkelsesværdig dag. I 1927 rejste det konservative folkeparti spørgsmålet om omlægning og afvikling af amtsejendomsskatterne. Dengang stod vi alene, men som tiden er gået, er der kommet bredere og bredere tilslutning til vore synspunkter i sagen, også sådan, at vi sammen med andre partier har kunnet fremsætte forslag om en omlægning af amtsbeskatningen og en afvikling af ejendomsskatterne. Nu er vi dog nået så vidt, at også regeringen og dermed næsten det samlede folketing har fået den opfattelse, at den amtsbeskatning, vi har i dag, er urimelig og uretfærdig, således at der her i salen i alt fald er en bred tilslutning, ja, næsten 100 pct.s tilslutning, til, at der skal finde en omlægning sted.

Det er nu fjerde gang i løbet af de sidste ti måneder, at der her i tinget fremsættes forslag om omlægning og afvikling af de kommunale ejendomsskatter. 3 gange har vi i oppositionen fremsat forslag. Det kan næppe tydeligere understreges, at det for os har været noget væsentligt, ja, noget afgørende, at få ændret de bestående forhold. Vi har gang på gang i folketingssalen understreget og påvist, at det gældende ejendomsskattesystem er urimeligt og uretfærdigt og til skade for landbrugets konkurrenceevne ude i verden, og det urimelige

i en forlods beskatning af landbrugets jord, en skat, som skulle falde, uanset om det var gode eller dårlige tider for landbruget. Denne skat falder på produktionsmidlet, på jorden, på en måde, som man ikke kender til i andre erhverv. Ingen tænker vel på forlods at beskatte redskaber eller værktøj, som håndværkeren skal anvende; ingen tænker på forlods at beskatte stålet, som skibsværfterne anvender til bygning af skibe. Ingen tænker på forlods at beskutte træ og mursten, som håndværkerne skal bruge til byggeriet. Derfor kan det heller ikke være rigtigt, at landbruget skal betale en forlods skat på sit produktionsmiddel, på jorden.

Det var blandt andet disse synspunkter, der stod bag det konservative folkepartis ønske om at ændre denne beskatning, og som lå til grund for vort forslag om at afvikle ejendomsskatterne til amtet og fastlæse udskrivningen på jorden i kommunerne, så skatterne ikke kunne stige. Hertil kommer så, at beskatningen i amtskommunerne udelukkende hviler på fast ejendom; og med den befolkningsmæssige udvikling i landkommunerne, hvorved færre og færre skal betale for flere og flere af dem, der kan nyde godt af de goder, som amtskommunerne byder, og efterhånden som der i amtskommunerne er opstået flere og større bysamfund, er amtsbeskatningen blevet mere og mere uretfærdig.

Det var vort sigte med det forslag, vi stillede, at ændre disse urimelige forhold for landbruget, en opgave, vi også fandt væsentlig for samfundet, hvis man ville bidrage til at lette det store eksporterhvervs konkurrenceevne. Men vi havde endnu et sigte med vort forslag, nemlig at påvirke udgifterne til bolig i nedadgående retning, både når det drejer sig om enfamiliehuse, og når det drejer sig om lejeudgiften for dem, der bor til leje ude i amtskommunerne, idet udskrivningen til amtskommunerne på bygninger og grunde i visse kommuner, og i særlig grad i de københavnske omegnskommuner, betyder meget. Vi tilstræbte med vort forslag det modsatte af, hvad regeringen for et par år siden indlod sig på, nemlig at forhøje ejendomsskatterne i byerne og derigennem også den enkeltes udgift til leje og bolig.

I de bemærkninger, der ledsager inden-

[H. C. Toft.]

rigsministerens lovforslag om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, siger den højtærede indenrigsminister, at det er formålet at tilvejebringe en større ensartethed i den kommunale ejendomsbeskatning. Målet er altså ikke det samme som det, venstre og det konservative folkeparti stilede imod ved vort forslag.

Ifølge regeringens forslag vil man også begrænse amtskommunernes adgang til at udskrive ejendomsskatter, medens vi ønskede at fjerne, at slette, amtskommunernes adgang hertil. Lovforslaget giver amtskommunerne adgang til at udskrive på sognekommunerne, og det ønskede vi også; men vi ønskede det som en personskat, medens regeringen vil åbne adgang til og mulighed for, at en del af det beløb, der overføres til sognekommunerne fra amtet, atter udskrives som grundskatter. Efter forslaget kan udskrivningen på selve grundværdien imidlertid godt øges og øges betydeligt i visse kommuner, hvor vi i stedet ønskede at nedsætte dem. Kun i de tilfælde, hvor man ved at foretage en tvangsskatteudskrivning på 12 promille kommer til at udskrive mere end 60 pct. på fast ejendom, er der en fastlåsen af ligningsforholdet. Ellers ligger begrænsningen helt oppe på 35 promille, hvilket vil sige, at en lang række kommuner, der efter lovforslaget får overført amtskommunens udgifter, faktisk får mulighed for, hvis de ændrer ligningsforholdet, at vælte hele den lettelse i grundskatterne, der kom fra amtskommunen, over på grundskatter i sognekommunen.

Regeringen ønsker ifølge lovforslaget at fiksere bygningskylden til amtet og til kommunen. Vi ønskede at fjerne bygningskylden til amtet og fiksere bygningskylden og grundskylden til kommunen, men med adgang for kommunen til at nedsætte den. Som lovforslaget nu foreligger, er det efter min opfattelse ikke muligt at overse konsekvenserne for de enkelte kommuner, da nogle kommuner har én struktur, andre kommuner en helt anden; og fordelingsgrundlaget i disse forskellige kommuner kan vi ikke få oplyst på nuværende tidspunkt. Det gjorde den højtærede indenrigsminister også opmærksom på og beklagede, da han fremsatte lovforslaget her i tinget; og for

os, der skal bedømme det i dag, er grundlaget meget usikkert.

Ikke nok med det. Da regeringsforslaget i modsætning til venstres og de konservatives forslag fortsat opererer med grundskatter til amtet og med store muligheder for tvangsforhøjelser af grundskyldpromillerne i visse kommuner, vil det for en bedømmelse af virkningerne af lovforslaget fremover ikke være tilstrækkeligt med en vurdering på grundlag af skatteåret 1959-60; der må også finde en vurdering sted på grundlag af den nye ejendomsskyldvurdering, der nu har fundet sted, og hvorefter der er sket store stigninger, der har forrykket hele vurderingsgrundlaget. Denne forrykkelse har vel i særlig grad fundet sted i de kommuner, der i dag har en lav grundskyldpromille, og her tænker jeg på Københavns omegnskommuner. Nogle af disse kommuner har en lav grundskyldpromille, men de skal nu efter lovforslaget, som det foreligger, tvangsforhøje grundskyldpromillen til 12. I et par kommuner her i Københavns omegn, hvor man er kommet til et foreløbigt resultat over grundværdistigningen, og hvor grundskyldpromillen hidtil var lavere end de 12, som den efter lovforslaget i dag skal være fremover, vil man, hvis grundværdien i fremtiden skulle blive, som de foreløbige resultater af vurderingen viser, påvirke disse kommuner på en sådan måde, at de vil få så stor en stigning i indkomsten af grundskyldværdien, at kommunernes samlede indtægter vil være så høje, at det danner grundlag for en nedsættelse af indkomstskatten til kommunen. Det vil med andre ord sige, at man i al fald i disse kommuner påvirker udgiften til bolig, udgiften til leje, i opadgående retning og nedsætter indkomstskatten; man påvirker altså udgiften til bolig også for de mindrebedemlede i opadgående retning og åbner faktisk samtidig mulighed for — sådan vil resultatet formentlig blive — at de større indkomster får en større skattelettelse af indkomstmassen.

Det er det modsatte af det, vi tilstræbte, idet vi tilstræbte at lette udgiften til bolig. Jeg vil også gerne tilføje, at det forundrer mig, at regeringen fremkommer med et forslag, der vil få de her nævnte følger i visse

[H. C. Toft.]

af Københavns omegnskommuner: en forhøjet udgift til bolig, også for de mindre-bemidlede, samtidig med at skatten lettes i særlig grad for de mere velstillede.

Det er endvidere oplyst over for mig, at sygehusloven skal tages op til revision inden 1. april 1961 — det har den højtærede indenrigsminister også gjort opmærksom på i sin fremsættelsestale — og den nye sygehuslov bliver da også bestemmende for tilskudsbestemmelserne for enkelte sygehuse. Det vil med andre ord sige, at det, der bestemmes i den kommende sygehuslov vedrørende tilskuddene, vil påvirke amtskommunernes udskrivning og også kan forrykke det grundlag, hvorpå vi skal vurdere forslaget i dag. Derfor må det være rigtigt, når vi skal i gang med udvalgsbehandlingen, også at få klarlagt, hvad der er regeringens hensigter på dette område.

Regeringens forslag bygger på, at det er kommunernes direkte udgift til folkepension, der skal refunderes af staten, medens vi byggede vort forslag på, at staten skulle refundere $\frac{1}{3}$ af den andel af folkepensionsudgifterne, der fordeles på kommunerne ved mellemkommunal refusion. Selv om der beløbsmæssigt ikke er stor forskel mellem det, som regeringspartierne med deres forslag og oppositionen med sit forslag i alt vil yde kommunerne, er det mit indtryk, at der ved regeringsforslaget sker en forskydning mellem de enkelte kommuner, der i høj grad er til ugunst for de unge kommuner; hermed mener jeg de nye, store bysamfund, der vokser op, og som i særlig grad har deres udgifter på helt andre felter end folkepensionen, nemlig til skoler og veje m. m. Det vil med andre ord sige, at de, der sidder i de nye huse med den dyreste leje, altså de, der bor i disse kommuner, får en mindre lettelse end dem, der bor i en kommune med lavt lejeniveau, fordi der er tale om ældre bebyggelse, boliger, der ikke er bygget i den dyreste tid. Heller ikke her synes regeringsforslaget at tilgodese dem, der har den største boligudgift.

Skal jeg dernæst vurdere resultatet for landbruget, må jeg først gøre opmærksom på, at fikseringen af bygningsskatterne til amtet og en aftrapning heraf vil betyde, at mindst halvdelen af disse, måske det hele,

så længe grundskyldpromillen ikke er nået op over 14, efterhånden fra amtet gennem kommunerne vil overgå til grundskatter, hvilket igen vil sige, at man altså øger skatterne også på landbrugsjorden, at bygningsskatterne i kommunerne — forudsat at en kommune opretholder samme ligningsforhold som i dag — for en dels vedkommende yderligere vil blive flyttet over på grundskatter, når vi ser hen til den aftrapning, der skal finde sted. Men ved den ændring, der sker i ligningsforholdet i forhold til i dag, da grundskyld plus bygningsskyld er sat i forhold til indkomstmassen, og hvor ligningsforholdet skal være: grundskyld i forhold til indkomstmassen, åbner man adgang til, hvis det samme ligningsforhold bevares, at flytte en væsentlig del af de grundskatter, der kommer fra amtet, over til kommunerne, at lade dem falde tilbage som grundskatter i sognekommunerne. Der er, som jeg sagde før, kun den begrænsning, at man kun kan opskrive grundskyldpromillen til 35, et forhold, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen ikke var særlig trykket af. Ej heller var han trykket af de 14 promille, der over amtet kunne udskrives på grundværdierne. Det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde stærkt, at selv om der var lagt dette loft i dag, var det ikke et loft, der skulle kunne gælde altid; der skulle stadig være mulighed for at forhøje de 14 promille; man skulle altså have mulighed for fremover at kunne udskrive mere på grundværdierne — det, man var nået frem til i dag, havde man ikke låst sig fast på.

Efter regeringsforslaget skal landbruget i dag betale ca. 24 mill. kr. i grundskatter til amtskommunerne plus de nuværende bygningsskatter, men hertil skal altså også lægges de øgede grundskatter i sognekommunerne, som fremkommer ved, at sognekommunerne får en samlet udgiftsforøgelse på ca. 33 mill. kr. Det er beregnet på en forrentningsprocent i landbruget på 2,4 af handelsværdien, således som den højtærede indenrigsminister siger det i sin fremsættelsestale, idet man bygger på skatteåret 1959-60. Skulle landbruget opnå en forrentningsprocent på 4,5 — hvad man fra alle sider må håbe, selv om vi må erkende, at der ikke er så gode udsigter dertil i den

[H. C. Toft.]

nærmeste tid — må amts- og sognekom-munerne udskrive 25 mill. kr. mere end i dag, altså ikke blot de 33 mill. kr., som den højtærede indenrigsminister har nævnt, men 33 plus 25,2, eller i alt 58,2 mill. kr. mere end i dag. Det tilskud, man efter forslaget opererer med til amts- og sognekom-munerne, tilsammen på 40,8 mill. kr., reduceres altså til ca. 15 mill. kr., hvis landbruget havde en forrentningsprocent på 4,5 af handelsværdien. Vort forslag ville, hvis det blev gennemført, have fjernet grundskatter og bygningskatter til amtet, således at grundskatterne ville blive nul ved, hvad man kan kalde en tålelig forrentningsprocent på 4,5 af handelsværdien, medens man efter regeringsforslaget skal betale 50 mill. kr. plus bygningskyliden.

Vi vil gå til udvalgsarbejdet for at få lovforslagenes virkninger belyst for forskellige kommunetyper og efter den nye vurdering til grundskyld. Når det har fundet sted, er regeringen — det har jeg forstået på den højtærede indenrigsminister — rede til forhandling.

Vi har med vore forslag tidligere klart tilkendegivet, hvad der var vore mål med hensyn til ejendomsskatter. De mål har vi fortsat, og fortsat vil vi stræbe efter at nå dem. Dermed er også angivet, i hvilken retning vore bestræbelser vil gå under udvalgsarbejdet.

Må jeg til sidst udtale en beklagelse over lovforslagenes meget sene fremkomst, en beklagelse, som jeg ikke retter til den nye indenrigsminister, der har fungeret så kort, men til regeringen. Regeringen bebudede allerede i foråret 1960, da vi første gang havde VK-forslaget til behandling, at den ville komme med lovforslag. Derfor burde regeringen på et tidligere tidspunkt have udarbejdet lovforslag om disse skatter, således som den havde stillet i udsigt. Havde lovforslagene foreligget på et tidligere tidspunkt, var der blevet bedre tid til et grundigt udvalgsarbejde. Vi har presset på for at få en ændring i ejendomsbeskatningen, og jeg vil gerne minde om, at vort første forslag blev fremsat i april 1960. Hvis regeringen havde taget et initiativ og havde gjort noget, så havde det, hvis vi havde gennemført en sådan lov i god tid, haft den fordel for kommunerne, at de havde

fået tid til at lægge deres budgetter. Det er jo i grunden kommunalbestyrelserne, som i disse dage sidder og arbejder med budgetterne, man bringer i de største vanskeligheder ved at gennemføre så gennemgribende forslag, en ordning, der ændrer kommunalbestyrelsernes budgetlægning på et tidspunkt, hvor de står umiddelbart foran at skulle træffe deres afgørelser.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale, at lovforslagene går til en grundig udvalgsbehandling. Det konservative folkepartis mål og sigte er afvikling af amtskatterne og begrænsning af den sognekommunale udskrivning på ejendomme, som vi har givet udtryk for det i vort forslag til folketingsbeslutning. Vi ønsker dette af hensyn til urimeligheden over for landbruget, og vi ønsker det for at bidrage til at holde udgifterne til leje og bolig nede. Dette mål og dette sigte har vi også under det udvalgsarbejde, der nu skal foregå.

Kirkegaard: Det lovkompleks, vi her har til første behandling, er udtryk for ønsket om en betydelig omlægning af de faste skatter. Lovforslagene kan se lidt vanskelige, lidt indviklede, ud, men resultaterne, der tilstræbes, er ganske enkle: en betydelig nedsættelse af de skatter, det drejer sig om, den største nedsættelse for landbrugets vedkommende. Og intet spærrer vejen for, at vi ved en senere lejlighed kan gå videre.

Der er grund til for mig at fremhæve, at lovforslagene imødekommer et principielt synspunkt, som mit parti stadig væk har fremhævet, nemlig at skatten på bygninger må afvikles, hvilket efter det foreslåede sker også i købstæderne og i København. Det foreløbige resultat bliver, at skatterne på bygninger ingen steder kan stige som følge af den ny vurdering. Det er i sig selv et gode, ikke mindst for mange parcelhusejere i omegnen af købstæderne, måske ganske særlig for dem i omegnen af København.

Diskussionen om de faste skatter er jo ikke af ny dato. Den har foregået i mange år, i særlig grad, hvad naturligt er, ude i landdistrikterne og i landbrugsorganisationerne. Særlig har landboforeningerne jo nu og da i stærke vendinger — de vendinger, som det ærede medlem hr. H. C. Toft brugte for et øjeblik siden, vendinger som forhåndsbeskatning og uretfærdig beskat-

[Kirkegaard.]

ning — søgt at fremstille de faste skatter som urimelige, i ganske særlig grad over for landbruget.

Husmandsforeningerne har været mere tilbageholdende med kritik, og det er forståeligt, for der opstår ganske simpelt et økonomisk modsætningsforhold mellem landbrugets forskellige brugsstørrelser, når man påtænker at konvertere faste skatter til skatter på indkomst. Det er et reelt modsætningsforhold, som ikke har noget med misundelse at gøre. Nu og da har vi hørt det fremstillet på den måde, ja, nogle har tilladt sig at bruge billedet: når det regner, får naturligvis ham med det store jordareal mere regn end ham med den lille lod. Men en sådan fremstilling er naturligvis for billig. Det siger sig selv, at der sker en skattemæssig forskydning, når man omfatter faste skatter til skat på indkomst. Det bliver en fordel for den jordejer, som har den lille indkomst pr. ha., og en større skat til ham, der har en større indkomst pr. ha.

De, der kender noget til forholdene i landkommunerne, vil vide, at en husmand ret normalt møder med en indkomst på 1 000 kr. pr. ha., i adskillige tilfælde betydeligt mere, medens en kommunes eventuelle gods kun har en brøkdel af denne indkomst pr. ha., nu og da endogså en lille brøkdel. Mon ikke det er rigtigt, at det, jeg her har sagt, er udtryk for et reelt modsætningsforhold, som endda forstærkes yderligere, hvis vi kaster et blik på formueforholdene? Man kan se af Statistisk Årbog, at den gruppe af landmænd, som heri betegnes som husmænd, i gennemsnit har en formue på ca. 18 000 kr., medens den store gruppe af landmænd, godsejere og proprietærer, gennemsnitlig har en formue på henvend $\frac{1}{2}$ million kr., og det sidstnævnte tal vil nok stige henimod 200 000, når den nye vurdering går ind i skatteregnskabet. I det omfang, som det nu engang er muligt, tager de fremsatte forslag altså hensyn til de problemer, jeg her har nævnt, idet der overføres meget betydelige udgifter fra kommunerne til staten, og den forholdsvis høje skattefri bundgrænse til staten garderer i nogen grad den lille skatteyder i den aktuelle situation.

I debatten om amtskatterne, sådan som

den er gået landet over mand og mand imellem eller på politiske møder, bliver amtskommunens udgifter til sygehuse og til veje — de er også nævnt her i dag — fremstillet som den store anstødssten. Jeg har allerede hørt nævnt kritiske bemærkninger, fordi staten ikke overtager disse udgifter, altså udgifterne til veje og sygehuse, men derimod visse kommunale udgifter vedrørende folkepension. For at denne diskussion ikke landet over skal fortsætte på et forkert grundlag, forekommer det mig nødvendigt her at gøre den bemærkning, at man måske nok kan hæve statens tilskud på de to områder noget, men man kan ikke lade staten overtage hele udgiften, hvis man ønsker at bevare amtsrådene og dermed størst muligt lokalt indslag i den lokale administration, det såkaldte kommunale selvstyre.

Dernæst vil jeg gerne gøre den bemærkning, at jeg er tilfreds med, at en kommune efter det foreslåede i et vist omfang selv skal bestemme ligningsforholdet. Her er jeg i ganske bestemt modsætning til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen. Jeg mener, at der er så stor en forskel på strukturen fra kommune til kommune, at det forekommer mig nødvendigt, at kommunerne har stor indflydelse på ligningsforholdet; og jeg tager næppe meget fejl, når jeg tænker mig, at det store flertal af sognerådsformænd og sognerådsmedlemmerne i øvrigt landet over ganske uanset politisk tilhørsforhold er enig med mig i den opfattelse, jeg her giver udtryk for.

Nu filosoferede det ærede medlem hr. Thisted Knudsen en del over, at det var de folkevalgte myndigheder, der absolut skulle have afgørelsen i så henseende. Det ærede medlem var utilfreds med en ankeinstans desangående. Det er jo kun, når de to folkevalgte instanser ikke kan blive enige, at appelinstanten træder i funktion, og så kunne jeg fristes til at spørge det ærede medlem: hvilken institution er mest folkevalgt, amtsrådet eller sognerådet? Alle sognerådsmedlemmerne er folkevalgte, amtmanden er det i hvert tilfælde ikke.

Endvidere er det, når henses til landbrugets mange og vanskelige problemer, efter min opfattelse afgjort rigtigt, at statens konjunkturbestemte tilskud til de heromhandlede skatter opretholdes. Personligt

[Kirkegaard.]

kunne jeg i høj grad ønske, at dette princip, som jeg anser for et rigtigt princip, blev udvidet til at omfatte en større del af landbrugets faste udgifter. Jeg tænker her på de store faste lån. Princippet er rigtigt af den grund, at en lettelse til landbruget givet under den form ikke kan kapitaliseres af den tilfældige skødehaver, eller kun i ganske ringe grad. Der er her tale om en langtidsforanstaltning, som også kommer næste slægtled og kommende generationer til gode.

Til orientering både for det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, som ikke kunne lide dette tilskud, og for de af folketingets medlemmer, som ikke kender landbrugets forhold indefra tror jeg det vil være nyttigt ved denne lejlighed at sige et par enkelte ord om, hvordan man netop inden for landbruget kapitaliserer værdierne i ganske særlig grad ved generationsskiftet. Når en landejendom skal sælges, er der altid, i hvert fald for tiden, en køber, der vil give, jeg tror op til 50 pct. mere end ejendommens brugsværdi, det vil altså sige mere, end ejendommen kan forrente i den stand, den er i. Hvis man køber en ejendom, må man betale ikke bare, hvad den er værd, men hvad den kan blive værd i en dygtig mands besiddelse. Ved enhver handel kapitaliseres de seneste års fremskridt sammen med de fremskridt, man venter i de nærmest følgende år. Sælgeren tager fortjenesten, og køberen står tilbage med store forpligtelser, pligt til at betale renter og afdrag og pligt til at betale skatter, også de faste skatter, som enhver fornuftig køber ved vil stige sammen med andre skatter og i øvrigt sammen med pengeforringelsen. På den måde, jeg her har skildret, bliver enhver ny ejer forpligtet med ydelser, som efter min mening kun de allerdygtigste kan klare på en rimelig måde.

Sådan går det til ved generationsskiftet, og jeg mener ikke at have uret, når jeg hævder, at det er lidt for strenge vilkår, vi giver den unge generation af landmænd, som skal afløse os. Bare et lille tilbageslag i de økonomiske konjunkturer, så er et sådant par unge mennesker automatisk i økonomiske vanskeligheder, medens vi gamle, der har haft skøde på en gård i en årække, naturligvis tåler det første skrub,

og gjorde vi ikke det, var vi faktisk for ringe. Således som jeg her har nævnt det, handlede vi for 25 år siden, og sådan handler vi i dag på vilkår, som enhver er fuldt ud på det rene med ikke kan klares med en 8 timers arbejdsdag. Hvis ikke man er villig til at gå ind i en 12-14 timers arbejdsdag, er jeg tilbøjelig til at tro, at man hellere må gå over til et andet erhverv.

Således som jeg her har nævnt det, er vilkårene i de første 5-10 år for de unge landmænd, fordi vi kapitaliserer værdierne, og derfor er jeg ganske uenig med det ærede medlem hr. Thisted Knudsen i de betragtninger, han fremsatte. Vi omsætter som nævnt landbrugsejendomme på det fuldkomne frie marked, hvor der ikke findes prisaftaler, ikke monopoldannelser, men absolut fri konkurrence og absolut fri prisdannelse. Det er i og for sig ikke noget, vi landmænd kan bebrejde andre, det er vi nødt til selv at tage ansvaret for.

I hverdagen går det således, at når et par unge mennesker overtager en gård til dagens pris, siger de gamle normalt: nu er det for galt, nu er priserne blevet for store; nu binder vi de unge mennesker for hårdt! Men ungdommen af i dag er dygtig og klarer sig normalt ikke ringe. Når der så f. eks. er gået 5 år og det går ganske godt, siger man: ja, det går godt; men de fik også den ejendom til en passende pris. Og når der er gået 10 år og de unge mennesker er begyndt at samle formue, ja, så lyder det omtrent sådan: de mennesker kan jo sagtens, for de gav næsten ingenting for den ejendom!

Jeg nævner det, fordi det ærede medlem hr. Thisted Knudsen nu påstod, at landbruget lever af at producere og ikke af at sælge. Jeg tror ikke, det ærede medlem har forstået problemet fuldt ud, sådan som det er ude i landbruget. Jeg kan fortælle det ærede medlem, at vi lever af begge dele. Vi lever af et lille produktionsudbytte samt af en gevinst ved værdistigning; de to ting sammenlagt gør det muligt for en landmand at eksistere. Men det ville være uhyre gavnligt for den unge generation, om vi ikke kapitaliserede værdierne så stærkt, som vi gør, og derfor har jeg fremsat denne bemærkning dels til orientering for det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, dels til orientering for de medlemmer af tinget, som ikke kender

[Kirkegaard.]

landbrugets forhold indefra, som jeg mener at jeg i hvert tilfælde i et vist omfang gør det.

Netop i en tid, hvor ungdommen forlader landbrugserhvervet i så stort tal, at mange af os frygter for, at vi ikke i de kommende år vil være i stand til at bemane arbejdspladserne, hvilket til syvende og sidst vil være den største ulykke, der kan ramme dansk landbrug, tror jeg det bliver nødvendigt, at vi tager de problemer op, som jeg her har nævnt.

Jeg ved godt, at jeg ikke ved disse lovforslags behandling har mulighed for at fremsætte forslag i så henseende, og det vil også være rimeligt at henvide de problemer til landbokommissionen. I øvrigt skal jeg selvfølgelig nok vogte mig for at give landbokommissionen gode råd; jeg kunne risikere at rage uklar med kommissionens formand, min partifælle, den højtærede landbrugsminister, og det tør jeg overhovedet ikke udsætte mig for. Jeg tror imidlertid, at de problemer, jeg har nævnt, bør tages op til behandling; vi skal jo prøve at dæmme op for den store afgang fra landbruget. I øvrigt tror jeg, at disse problemer er af noget større økonomisk rækkevidde for landbruget end de lovforslag, vi i dag behandler. Dermed være selvfølgelig ikke sagt, at problemet vedrørende de faste skatter ikke også er et betydeligt problem. Det har naturligvis ikke ringe betydning. Det vil vi opdage den dag, lovforslagene er vedtaget og vi, både ejere af parceller og landmænd, skal se mindre tal, end vi er vant til.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de fremsatte lovforslag til behandling.

Herluf Rasmussen: Det synes at fremgå af de indlæg, som de respektive ærede ordførere har fremført fra tingets talerstol, at der hersker uklarhed om væsentlige og uvæsentlige spørgsmål. Samtidig synes det også, som om der er visse diametralt modsatte synspunkter, der skal forenes, før

disse lovforslag kan føres ud i livet. Jeg skal ikke trætte med at fremsætte yderligere spørgsmål og bringe nye ting på bane, idet jeg mener, at den højtærede indenrigsminister til sin tid, når udvalgsarbejdet tager sin begyndelse, vil få muligheder for at give ordførerne og udvalgets medlemmer de oplysninger, som man kunne ønske sig.

Jeg vil blot ved denne lejlighed fremsætte nogle principielle synspunkter, som jeg mener karakteriserer den indstilling, som vort parti har til dette lovkompleks.

For ikke længe siden beskæftigede det høje ting sig med et forslag til folketingsbeslutning vedrørende den amtskommunale beskatning m. v. Af den højtærede indenrigsministers ord ved den pågældende lejlighed fremgik det ret tydeligt, at der endog meget snart ville blive fremsat lovforslag af reformagtig karakter vedrørende dette beskatningsområde. Med prisværdig hurtighed foreligger der nu lovforslag. Jeg vil gerne sætte et lille spørgsmålstegn ved ordet reform, men omfattende er de.

Af indholdet synes det også at fremgå, at man ønsker at betræde nye stier på dette felt. Nu skal man vistnok være en lille smule forsigtig med at bedømme et lovforslag alene ud fra den form, det har ved første behandling. Der kan jo ske meget og meget ved udvalgsbehandlingen, der kommer; og om forslagene til sin tid skal kunne gå over i historien som udtryk for et virkeligt reformarbejde, afhænger jo noget af, hvad der sker i det høje ting. Det er formentlig hensigten med denne lovgivning at skabe lidt orden og fasthed i de beskatningsformer, som lovforslagene vedrører, men i denne henseende er jeg foreløbig en lille smule skuffet, og jeg vil også mene, at man, efter at forslagene er blevet ophøjet til lov, stadig vil finde de mange forskellige opkrævningsformer og skattearter.

Det er en glædelig ting ved forslagene, at man nu kan se enden på beskatningen af bygninger. Det ligger ganske vist lidt langt ude i fremtiden, men jeg tror, at denne aftrapningsform også vil tiltale vort parti.

[Herluf Rasmussen.]

Det er klart, at ud over at være et forsøg på at modernisere, rationalisere, hele området er disse forslag også fremsat for at imødekomme de krav, der fra landbrugets side, retfærdigt eller uretfærdigt, er fremsat om en lettelse af den del af skattebyrden, der udskrives på jord og bygninger. Det, forslagene tilsigter, er jo bl. a. at flytte visse skatter, som nu udredes af en mindre gruppe af befolkningen, over på hele befolkningen, og konsekvenserne forekommer os at være lidt ubehagelige og måske lidt uretfærdige for dem, der nu skal dække disse skatter ind.

Vi kan fuldt ud tilslutte os det synspunkt, som går ud på, at landbruget er vort vigtigste hovederhverv, og det er os magtpåliggende at betone, at har landbruget behov for en økonomisk styrkelse, skal vi ikke stille os hindrende i vejen; men i denne forbindelse melder sig det spørgsmål, om den håndsregning, man vil give, er den rigtige. Det er meget vigtigt at gøre sig klart, at der her ikke alene er tale om en lettelse af de årlige driftsudgifter, som skatterne jo er, men i højere grad tale om en lettelse, der kapitaliseres, så at følgen bliver en forhøjelse af de sikkert allerede for høje priser på landbrugsejendomme. Kapitaliseringsgevinsten indkasserer de nuværende ejere, medens de fremtidige ejere må betale dyrt i form af højere forrentningskrav. Skal der gives landbruget en håndsregning, burde det efter vor opfattelse ske på en anden måde, og ønsker man, og kan der opnås flertal for forslagene, som de foreligger her, synes jeg, det er rimeligt at forlange, at samfundet beholder den prioritet, som retteligt tilkommer det.

Det var med meget stor interesse, jeg påhørte det ærede medlem hr. Holger Eriksens indlæg, ikke alene i dag, men også da vi behandlede det nævnte forslag til beslutning for et stykke tid siden. Det ærede medlem hr. Holger Eriksen beskæftigede sig meget indgående med de problemer, som jeg rejser her, og jeg synes, det var uhyre rigtigt, hvad der blev sagt. Jeg finder også, at det kan få uheldige konsekvenser at frigøre landbruget for den reelle prioritet, som samfundet må have i jorden, og det er jo glædeligt at konstatere, at mine synspunkter næsten ord til andet falder

sammen med det ærede medlems. Det giver mig et strejf af optimisme, når vi nu i udvalget skal kigge nærmere på problemerne. Man kan jo være så optimistisk at tro, at når et sådant indlæg fremsættes af ordføreren for det største parti her i salen, er der måske en mulighed for, at synspunktet kan trænge igennem hos den højtærede indenrigsminister.

Vi ser med den allerstørste sympati på, at man nu vil fiksere ejendomsskylden, og vi ser med glæde på, at man gennem en aftrapning agter helt at afskaffe denne beskatningsform. I denne forbindelse vil det måske være rigtigt at foretage en undersøgelse af, om det niveau, vi fikserer, er rimeligt for lejerne i deciderede beboelsesejendomme sammenholdt med de bygningsskatter, indehavere af parcelhuse betaler. Her tænker jeg på, om det fradrag, som ved skatternes beregning foretages for hver lejlighed ud over én, er stort nok. Endvidere synes jeg, det er nærliggende at forlange klaring på, hvilke garantier der er for, at lejere i udlejningsejendomme gennem lejenedsættelse får direkte gavn af aftrapningen.

Som jeg sagde i mine indledende bemærkninger, er dette et omfattende og uhyre vigtigt lovkompleks, og jeg kan på mit partis vegne sige, at vi ligesom tidligere er villige til et sagligt arbejde i udvalget.

Mose Hansen: Det, vi skal behandle i dag, er i og for sig ikke noget nyt. Det er noget, som det høje ting mange gange har beskæftiget sig med, og det er noget, som man har beskæftiget sig med ude blandt skatteyderne adskillige gange. Der har jo forud for lovforslagenes fremsættelse, i efteråret og tidligere, været givet mange løfter på dette område, men man kan jo ikke sige, at der med de fremsatte lovforslag i og for sig gives dem, der var lovet en lettelse i ejendomsbeskatningen, meget. Det er jo sådan, at de foreliggende lovforslag i stedet for at være let overskuelige er mere uoverskueligt end tidligere love. Der er mange opkrævningsformer, og når ejendomsbeskatningen skal diskuteres og hele ejendomsvurderingen foretages, bliver det meget vanskeligt for den almindelige mand, som skal være med til at føre det ud i livet, at overse virkningerne. Altså: paragrafferne

[Mose Hansen.]

bliver indviklede, det vil kræve meget mere administration, og ejendomsbesidderne kan ikke se, hvilken virkning det vil få for den enkelte, hvor meget han vil komme til at betale helt og fuldt i ejendomsskatter.

Når der nu igen foreligger lovforslag om en lempelse af beskatningen af fast ejendom, må man vel tage det som et udtryk for, at der er ved at opstå en erkendelse af, at denne tidligere tiders ejendomsbeskatning i dag hviler på et forældet grundlag, som tiden har gjort det umuligt at bruge som beskatningsgrundlag. I et moderne samfund er det i det lange løb umuligt at opretholde ejendomsbeskatningen, idet den er udtryk for en forskelsbehandling af skatteyderne. I det gamle bondesamfund fandt man ud af at bruge jorden som beskatningsgrundlag, og det var en følge af den tids forhold, hvor det eneste, man havde af værdi, var jorden, og hvor det var dyrkingen af jorden, der gav indtægterne. Man ræsonnerede som så, at kan jorden give udbytte, kan den vel også give skatter. Man har før oplevet, at landet manglede penge; det gjorde man under Christian V, og da indførte man hartkornsgrundlaget. I 1903 blev beskatningsgrundlaget ændret til ejendomsskyld for senere at blive til ejendomsskyld og grundskyld, stadig væk med den mærkelige motivering, at besiddelse af ejendom er udtryk for en særlig skatteevne. Efterhånden er denne uhyrlige påstand gået ind i manges bevidsthed som en særlig religion. De faste skatter er udtryk for en forskelsbehandling, på den ene side landbruget og husejerne og på den anden side de øvrige skatteydere. For landbruget er jord og fast ejendom jo et produktionsmiddel, som er helt uden værdi, hvis der ikke bliver arbejdet med det. Derfor virker disse faste skatter på landbruget uretfærdigt. De opkræves med lige store beløb, uanset om arbejdet med jorden har givet tab eller fortjeneste.

Et eksempel herpå: i en sognekommune, hvor ligningsgrundlaget var 50 pct. på fast ejendom og 50 pct. på indkomsten, var det sådan i skatteåret 1954-55, altså i indtægtsåret 1953 — når jeg har valgt dette skatteår, der ligger så langt tilbage, er det, fordi den pågældende mands indkomst det år havde været til revision i skatteråd og

ligningsdirektorat, således at man ikke kan sige, at hans indkomstopgivelse har været forkert — at en gårdejer på en mindre bondegård havde 17 000 kr. i indkomst. Han betalte i det pågældende år i faste skatter til kommunen, altså kun til kommunen, 1 469 kr. Den personlige indkomstskat til kommunen var 790 kr. Året efter var indkomsten kun 10 000 kr. på grund af vejrforholdene i 1954 — der var altså uheld med; ejendomsskatterne var nu ikke 1 469 kr., men var blevet til 1 509 kr., medens de personlige skatter til kommunen var faldet til 315 kr. Dertil kommer, at der begge år var en skat til amtet iberegnet statsgrundskylden på godt 1 000 kr., altså til amt og stat tilsammen, et beløb, som manden måtte udrede forlods, hvad enten året havde været godt eller dårligt.

Jeg tror ikke, at ret mange andre skatteydere end landbrugere ville have fundet sig i en sådan uretfærdig behandling. Tallene viser også, hvor uretfærdigt de faste skatter virker for et erhverv, der er så afhængig af afsætning, vejrforhold o. s. v. Uanset om der er tab eller gevinst, uanset om der er held eller uheld, skal de faste skatter, som i det nævnte tilfælde var ca. 2 500 kr., amtsskatterne iberegnet, udredes.

Mit parti kan derfor ikke anerkende de faste skatters berettigelse og således heller ikke støtte de foreliggende lovforslag. Vi ønsker at fastslå, at det ikke er produktionsapparatet, der skal beskattes, idet en beskatning af produktionsapparatet virker produktionsfordyrende, og det er ikke det, landbruget trænger til i dag.

Kredsen af skatteborgere, der rammes af de faste skatters urimelighed er udvidet i de senere år. Det er nu ikke alene landmændene, der føle uretfærdighed her; husejerne i forstadskommunerne og i særdeleshed i omegnskommunerne til København mærker også de faste skatters urimeligheder. De stigende udgifter til sygehuse, veje m. m. i amterne skaber stærke stigninger i de skatter, som husejerne må udrede forud for andre skatteydere, og disse skatteydere nyder jo dog samme fordel af sygehuse, veje m. m. Det er en kendsgerning, at mange af de husejere, som gennem et arbejdsomt liv har fået deres eget hus, ved overgang til pension må se i øjnene, at de faste skatter til amts- og sognekommune

[Mose Hansen.]

udgør en så tyngende byrde, at de ikke kan udrede beløbet af pensionen, men må sælge det hus, som de havde håbet skulle være det sted, hvor de kunne tilbringe en nogenlunde sorgfri alderdom.

Landbrugets vanskeligheder er efterhånden åbenbare for alle og vil før eller senere kræve indgreb, der er mere vidtrækkende end dem, der er foreslået i de foreliggende lovforslag. Hidtil har landbruget klaret vanskelighederne ved øget arbejdsindsats, mekanisering, rationalisering, øget gældsstiftelse m. m., men disse foranstaltninger slår nu ikke længere til. I denne tid, hvor alle søger at forbedre deres lønmæssige status, kan man bogstaveligt talt sige, at landbruget står med hatten i hånden og med forventning ser hen til, at der nu skal komme en ændring af de faste skatter. Men hvis det, der nu er foreslået, skal ses som en håndsækning til et erhverv, der er i vanskeligheder, giver de foreliggende forslag ingen hjælp; de betyder kun, som det tidligere er sagt, en flytning af byrderne fra amtet til sognekommunerne. Det vil for en middelstor bondegård betyde en lettelse, som kun vil andrage måske 200 kr. netto, lidt forskelligt efter hvilket amt og hvilken sognekommune det drejer sig om.

Lovforslagene vidner derfor ikke om megen forståelse af landbrugets vanskeligheder; det vidner heller ikke meget om den fordragelighedens og forståelsens ånd, som der har været talt så meget om, og kommer der ikke nu en tilbundsående ændring af den faste ejendomsbeskatning, bliver det ikke sidste gang, det høje ting kommer til at beskæftige sig med lovforslag på dette område. I en tid, hvor danske landbrugsvarer overalt møder hindringer i form af de importerende landes toldrestriktioner, importregulering o. s. v., og hvor de landes landbrug, hvormed man skal konkurrere, får statsstøtte til produktionen, er det urimeligt, at dansk landbrug skal have sine produktionsmidler beskattet af 3 instanser, først staten, så amtet og så kommunen. En ophævelse af de faste skatter til disse instanser vil bevirke en lettelse i landbrugets og mange andre erhvervs omkostninger og en nedsættelse af huslejen. Det er en formindskelse af omkostningerne, der tiltrænges. Dertil kommer, at de andre

landes landmænd, som vi skal konkurrere med, ikke kender eller har en tilsvarende produktionsfordyrende skat.

Beskatningen af grundværdierne er steget meget stærkere end personbeskatningen, når man tager udgangspunktet i 1948-49. I 1948-49 blev der til staten betalt 21 mill. kr. i grundskyld, men i 1959-60 111 mill. kr. Personskatterne var i 1948-49 780 mill. kr. og i 1959-60 2 309 mill. kr. Grundskatterne er altså steget 5 gange, medens personskatterne kun er steget 2½ gang. Noget lignende gør sig gældende både for sognekommunerne og for amtskommunerne — ja, amtskommunerne har jo altså ingen personlige skatter.

Tallene viser, at beskatningen af fast ejendom er steget meget stærkere end personbeskatningen i et tidsafsnit, hvor en del af befolkningen har fået større og større indtægter, samtidig med at der er foregået en forskydning befolkningsgrupperne imellem; landbrugets udøvere er blevet en mindre part af befolkningen, og samtidig er de bymæssige bebyggelser i sogne- og amtskommunerne forøget.

Hvis man i denne tid ser på budgetterne ude i sognekommunerne, vil man se, at overslaget stiger i den ene kommune efter den anden, og det er ganske betydelige stigninger, man kommer ud for. Ser man nøjere efter, viser det sig, at det, der kræver forhøjelse af budgetterne, er nødvendige foranstaltninger, det er foranstaltninger, som alle sognets beboere nyder godt af. Det er de sociale udgifter, og det er udgifter til veje og til skolevæsen, der tynger budgetterne. Derfor er det urimeligt, at man pålægger en enkelt gruppe forlods at udrede disse udgifter.

De foreliggende lovforslag råder ikke bod herpå. Ved fastsættelse af en undergrænse på 12 promille for udskrivningen af sognekommunal grundskyld kan enkelte sognekommuner efter det foreslåede blive tvunget til at forhøje deres udskrivning af grundskyld. Andre sognekommuner — ganske vist bliver det nok kun få — kommer til at nedsætte deres udskrivning på grundskyld. For de sognekommuner, som kommer ud for en nedsættelse af deres grundskyld, kan jeg ikke se, at der er noget urimeligt i det, idet det er ganske urimelige ligningsforhold, der bibeholdes, fordi der ikke i tide i mange

[Mose Hansen.]

sognekommuner bliver foretaget en rettelse af forholdet, inden kommunens strukturændring medfører, at et flertal ikke er interesseret i en ændring på dette område. Mange steder er der jo i de senere år sket det, at sognekommunernes struktur er ændret sådan, at der er kommet et flertal, som ikke ser sin interesse i at få en ændring på dette område. Med den strukturændring, der foregår ude i mange sognekommuner, er det, der er foreslået, ikke vidtgående nok. Med en afvikling af bygningsskatterne over 28 år vil der, når alt nybyggeri er fritaget for disse skatter, i de næste 28 år være en ulighed mellem de bestående bygningers skatter og skatterne på nybyggeriet, som mit parti ikke finder rimelig og ikke kan tiltræde. Det vil jo også være sådan, at en lettelse af disse bygningsskatter bevirker en tilsvarende stigning af grundværdierne.

I et forsvar for bibeholdelse af ejendomsbeskatningen har der været anført mange argumenter, bl. a. dette, at en ophævelse af ejendomsbeskatningen ville give en gevinst til de nuværende ejere af fast ejendom, idet de faste skatter ved salg ville blive kapitaliseret. Noget endeligt bevis for, at landbrugets ejendomsskatter har virket sådan, har virkning som prisdannende faktor ved ejendomshandel, har jeg endnu aldrig set. Følger man ejendomshandlerne inden for landbruget, hører man aldrig køberen spørge sælgeren om de faste skatters størrelse, ej heller om kommunens ligningsgrundlag. De indgår overhovedet ikke i køberens vurdering af ejendomsprisen for en ejendom i forhold til en anden ejendom, hvor beskatningsgrundlaget er et andet. Jeg kender i hvert fald to sognekommuner, der ligger nær hinanden, og hvor ligningsgrundlaget i den ene kommune er 50 og 50, i den anden 30 og 70. Ved de ejendomshandler, der har fundet sted i de to kommuner, kan jeg ikke ud fra en objektiv og landbrugsmæssig vurdering af de ejendomme, der er handlet med, se nogen forskel i prisen.

I diskussionen om virkningen af en ophævelse af de faste skatter har der også været søgt draget skillelinjer landbruget imellem, skillelinjer, som i virkeligheden ikke er til stede inden for det store flertal af landbrug. Ved en ophævelse af ejendoms-

beskatning vil lettelsen selvsagt komme til at dreje sig om vidt forskellige beløb for de forskellige ejendomme, men enten der er tale om et større eller mindre landbrug, vil det dreje sig om nogenlunde samme beløb pr. arealenhed, og det er det, man må fastholde. Jeg ved godt, at man siger, at de mindre landbrug har en vis interesse i de faste skatters bibeholdelse, men jeg kunne ønske, at de, der holder så stærkt på dette, engang når listen over skatte-ligningen lå fremme til eftersyn i en kommune, hvor man lignede 50 og 50, overværede, at en husmand kom op og så, hvor meget han skulle betale i skatter i forhold til embedsmænd og tjenestemænd og i forhold til sine egne funktionærer i andelsforeninger, produktionsforeninger o. s. v. Så viser det sig mange gange, at husmanden, som har en skattepligtig indkomst på de 6 000-7 000 kr., i skat af denne og i ejendomsbeskatning må betale mere pr. kvartal eller årlig end de højest gagerede embedsmænd i den pågældende kommune. Jeg tror, at hvis de, der er så stærke forsvarere af bibeholdelse af ejendomsbeskatningen, hørte de pågældende husmænds eller mindre jordbrugeres udtalelser om denne form for beskatning, ville de ændre syn derpå.

En lettelse af ejendomsbeskatningen vil af landbruget blive følt som en anerkendelse af landbrugets betydning set i en større sammenhæng. En lettelse af ejendomsbeskatningen vil ikke nødvendiggøre forbrugsbegrænsende foranstaltninger. Landbruget vil anvende denne lettelse til en forbedring af produktionsapparatet, hvad der i høj grad er tiltrængt.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen*) har foretaget nogle beregninger, og når man hører de beregninger, skulle man jo næsten tro, at der intet blev tilbage at betale. Men som jeg har forstået forslagene — jeg kan i hvert fald ikke få andet ud af det — er det jo i virkeligheden sådan, at de promiller, landbruget som minimum kan blive beskattet med, er 14 til amtet, 12 til kommunen og 6 til staten, og det vil for en middelstor bondegård i dag betyde en fast beskatning på 2 100 kr. Dertil kommer, at ejendomsskylden ikke er helt afviklet, så der udover bliver der ejendomsskyldat udrede.

*) Af taleren rettet til: Holger Eriksen, jfr. sp. 791.

[Mose Hansen.]

Men lad os så gå længere frem i tiden. Ejendomsskylden er måske så afskaffet, er blevet fikseret, men efterhånden som budgetterne stiger i kommunerne og amtterne, kan det forudses, at man kommer op på maksimumspromillerne, 35, 6 og 14; så er man oppe på 55 promille, og da vil det i dag, hvis man ikke har fået opvurdering af grundværdierne, betyde 3 700 kr. for en middelstor bondegård. Jeg kan ikke se andet, end at det er ganske betydelige forlodsbeløb, som landbruget skal udrede, og disse beløb vil under alle omstændigheder føles tyngende.

For det høje ting foreligger nu regeringens lovforslag samt det af venstre og de konservative fremsatte forslag til folketingsbeslutning. Ses disse to sæt forslag i forhold til hinanden, rammer venstres og de konservatives forslag bedre det, der efterlyses, end de forslag, der er fremsat af regeringen, hvad mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Bækgaard, også gav udtryk for under behandlingen i det høje ting af venstres og de konservatives forslag til folketingsbeslutning, og jeg skal holde mig til det, der blev sagt dengang.

Indenrigsministeren (Hans R. Knudsen):

Jeg vil gerne, også på finansministerens og socialministerens vegne, takke de ærede ordførere for de udtalelser, der er faldet her ved lovforslagene første behandling, og for den relative velvilje, lovforslagene har mødt. Det gælder måske lige med undtagelse af den sidste ærede ordfører, det ærede medlem hr. Mose Hansen, som jeg forstod sådan, at han ønskede at afvise lovforslagene. Jeg er bange for, at det ærede medlem ikke helt har forstået lovforslagene omfang og virkning, og den frygt blev faktisk bestyrket, da det ærede medlem nævnedes de 14 promille i amtsskatter både som minimum og maksimum. De 14 promille er jo udtrykkelig nævnt i forslaget som det højeste — som maksimum — for amtsskatten i det hele taget, og enhver kan også regne så meget ud af tallene, at det ikke vil være muligt, at noget amt i øjeblikket vil have behov for at komme over de 14 promille.

De spørgsmål, der er rejst, vil i de fleste tilfælde egne sig for en nærmere drøftelse under det udvalgsarbejde, som jeg går ud

fra vil komme efter behandlingen her, og jeg skal derfor kun beskæftige mig med enkelte af de ting, som de ærede ordførere har fremført under debatten.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, at den betragtning, han gør gældende med hensyn til fiksering af ejendomsskatterne, bygningskatterne, er jeg helt enig med ham i. Vi har jo allerede fået fikseret bygningskatterne såvel til købstadkommunerne som til staten, og derfor har det hele tiden været meningen, at også en fiksering af de øvrige bygningskatter måtte komme. Når man har ventet så længe, er det — som det ærede medlem selv sagde — udelukkende ud fra den betragtning, at når disse bygningskatter skulle fikseres, skulle fastlægges, så måtte der samtidig ske en ændring af vor amtsbeskatning.

Så vil jeg gerne sige et par ord om et særligt problem, nemlig virkningen fremover på landbrugsjorden af den ejendomsbeskatning, amtsbeskatning, vi nu har til behandling. Jeg tror, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen ikke var helt sikker på, at de tal, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen nævnedes, var de helt rigtige. Jeg vil gerne sige, at den virkning, som lovforslagene ville have fået for året 1959-60, ville være sådan, at den amtsskat, der for det år hviler på landbrugsjorden, ville være faldet — som det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde — fra godt 73 mill. kr. til godt 24 mill. kr., altså en nedgang i den samlede amtsbeskatning på landbrugsjorden på rundt regnet 50 mill. kr., og når nedgangen er så forholdsmæssig stor for landbrugsejendomme, skyldes det netop, at vi har opretholdt det fulde konjunkturtilskud til landbruget, som det har fået i de senere år.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger om de oplysninger, der faktisk mangler som bilag til lovforslagene, hvad flere af ordførerne har været inde på. Det er oplysninger om ordningens virkninger i de enkelte kommuner, og jeg tror også, en enkelt af ordførerne talte om virkningen over for de enkelte skatteydere. Jeg har allerede ved fremsættelsen af lovforslagene beklaget, at det med det forcerede tempo, vi måtte have på for at få lovforslagene fremsat hurtigst muligt, ikke lod sig gøre at fremskaffe alle disse oplysninger om virkningerne i de enkelte kommuner, som vi gerne

[Indenrigsministeren.]

ville have haft frem, men det arbejde er naturligvis i gang i ministeriet. Det ærede medlem ønskede specielle oplysninger om virkningerne i nogle af de mest — skal vi sige udprægede kommuner, jeg tror det ærede medlem nævnedes Ry kommune, Fuglse-Krønge, Købelev og Råby-Sødring og betegnede dem som yderpunkter. Jeg vil gerne sige, at vi skal få foretaget så mange beregninger, som vi overhovedet kan nå, og jeg tror også vi vil få beregninger for de kommuner, det ærede medlem har nævnt.

Så har der fra de øvrige ordføreres side været talt om forlystelsesafgiften og spiritusafgiften, altså de to af lovforslagene, som er fremsat af finansministeren. Jeg forstår så godt, at man mere har opmærksomheden henvendt på disse to lovforslag end på det af socialministeren fremsatte, der går i en noget anden retning end de to lovforslag, som finansministeren har fremsat. Men jeg går ud fra — nej, det er en selvfølge, at udvalget kan få en nærmere forhandling med finansministeren om disse to lovforslag.

Jeg takker det ærede medlem hr. Thisted Knudsen for det præcise udtryk, han gav for enigheden om, at de foreliggende lovforslag haster, og at vi gerne skulle finde frem til at få dem gennemført, sådan at de kan få virkning fra den 1. april. Jeg er glad for denne udtalelse. Jeg har i øvrigt også forstået af de øvrige ordføreres indlæg, at det er det grundlag, vi må have for vort arbejde. Der bliver vel rundt regnet 4 uger til udvalgsarbejdet. Der skal være tid til at få de oplysninger frem, som udvalget har brug for, men vi må så til gengæld søge at forcere arbejdet frem, så der ikke bliver vanskeligheder med, at lovforslagene bestemmelser kan få virkning for det kommende skatteår. Jeg tror, at alle kommuner og ikke mindst amterne vil være interesseret i det. Jeg kan endda sige, at det vil være helt nødvendigt, at de får virkning fra den 1. april, og det vil også være nødvendigt, at vi får lovforslagene gennemarbejdet så tidligt, at de kan blive gennemført her i folketinget i midten af februar måned.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen siger, at han bedømmer de foreliggende lovforslag efter deres målsætning; jeg er fuldkommen enig med ham i, at man natur-

ligvis må bedømme ethvert forslag efter målsætningen og da især lovforslag af en karakter som den, det her drejer sig om. Det vil jeg meget gerne have at man gør. Jeg har i øvrigt selv draget nogle sammenligninger mellem de foreliggende lovforslag og det forslag til folketingsbeslutning, som de to VK-partier fremsatte, og som vi for kort tid siden havde til behandling. Det var jo et forslag, der gik ud på at indføre en afviklingsperiode på 5 år for amtsskatternes fuldstændige bortfald. Regeringens lovforslag medfører ikke fuld afvikling, men en afvikling af halvdelen af amtsskatterne med øjeblikkelig virkning. Når man derfor ser på de forskellige forslags målsætning, har man vist i hvert fald lov til at sige, at der vil gå ca. 2½ år, før det forslag, som VK-partierne fremsatte, kommer på linje med regeringens lovforslag.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen var glad for den erkendelse, der fra regeringens og regeringspartierne side finder udtryk ved lovforslagene fremsættelse. Jeg vil gerne sige, at denne erkendelse kunne det ærede medlem jo også finde i åbningstalen allerede den 4. oktober, hvor de retningslinjer blev trukket op, som her følges.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen udtalte, at han antog, at hvis de skatter, som amterne selv skal udskrive, efter at bygningsskatterne er fradraget og halvdelen lagt over på kommunerne, i fremtiden skulle komme til at overstige de 14 promille, skulle det overskydende beløb overgå til kommunerne. Det er fuldkommen rigtigt, men beløbet skal ikke overføres på kommunernes jordbeskatning eller grundbeskatning alene, men naturligvis indgå i kommunernes øvrige skatteudskrivning på samme måde som den halvdel af amtsskatterne, der bliver lagt over på sognekommunerne.

Jeg vil også gerne lige knytte en enkelt bemærkning til den sammenligning, som det ærede medlem foretog mellem ejendomsskatterne i byerne og ejendomsskatterne i landkommunerne. Det er rigtigt, som det ærede medlem siger, at ejendomsskatterne i købstæderne ligger på omkring 26 promille — vel nok mellem 24 og 26 promille — og grundskyldpromillen til staten er 6, hvorefter den samlede promille i byerne altså skulle ligge på 32 eller deromkring. Dette stillede det ærede medlem op

[Indenrigsministeren.]

ved siden af en samlet beskatningspromille på 55 i landkommunerne, og disse 55 promille kom det ærede medlem til ved at lægge de 14 promille til amtet sammen med de 35 til sognekommunen og de 6 til staten. Her vil jeg dog gerne gøre opmærksom på, at for det første tager det ærede medlem jo maksimumspromillerne — de 14 er maksimumspromillen til amtet og de 35 maksimumspromillen til sognekommunen. Men selv om man tager disse maksimumspromiller og derved kommer op til 55, så vil det ærede medlem sikkert indrømme, at dette tal ligger betydeligt under de promiller, som en del sognekommuner i dag er oppe på. Forslaget til lov om beskatning af faste ejendomme sigter netop bl. a. på at få trukket ydergrænserne for den sognekommunale beskatning sammen og at få disse beskatningspromiller til i højere grad at nærme sig promillerne i byerne.

Det ærede medlem kom også ind på ligningsforholdet, og jeg forstod det ærede medlem sådan, at han ikke var tilfreds med den bestemmelse, der står i det nævnte lovforslags § 4 om, hvordan man skal finde frem til den endelige fastsættelse af dette ligningsforhold, altså fordelingen mellem indkomstskat og ejendomsskat i kommunerne. Her vil jeg lige understrege, at vi ikke i lovforslaget har ændret ved det hovedprincip, at det er amterne, der endeligt fastsætter ligningsforholdet. Men vi ved jo godt, hvordan der tidligere har været strid mellem enkelte sogneråd og enkelte amtsråd om dette ligningsforhold. Men hvis vi indsætter et sådant ankenævn, der kan behandle strid, som er opstået mellem parterne, og ved at give dette ankenævn en alsidig sammensætning gør det til et neutralt nævn, som ud fra rent saglige motiver — undersøgelse af kommunal struktur o. s. v. — kan få disse tvivlsspørgsmål og stridsspørgsmål afgjort, så tror jeg vi har nået meget. Det er min tro, at alene det at have ankenævnet i sig selv vil bevirke, at en sådan strid overhovedet ikke opstår. Jeg kan ikke forstå, hvordan det ærede medlem hr. Thisted Knudsen kan opfatte det sådan, at det skulle være et indgreb i amternes selvstyre og selvbestemmelsesret. Det drejer sig om forskellige folkevalgte repræsentationer, som kan blive uenige, og så er det

helt naturligt, synes jeg, at man finder frem til et neutralt ankenævn, som endeligt kan afgøre sådanne stridsspørgsmål.

Til det ærede medlem hr. H. C. Toft vil jeg gerne sige, at selv om jeg forstod det ærede medlems udtalelser sådan, at det konservative folkeparti stiler videre — sådan tror jeg det ærede medlem sagde — end de foreliggende lovforslag, så forstod jeg også, at også dette parti har en positiv indstilling over for det foreliggende, og jeg håber, at udvalgsforhandlingen inden for den tid, der er til rådighed, kan føre til et godt resultat.

Holger Eriksen: Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen er meget glad for sig selv, og det synes jeg i og for sig der er noget vist opmuntrende i. Det ville være tragisk, hvis det ærede medlem ikke var så glad for det, han selv foretager sig, som han er. Men det ærede medlem må dog ikke gå ud fra, at vi alle sammen helt ubetinget deler denne glæde, og når det ærede medlem vil identificere sine synspunkter med den sunde fornuft og gøre gældende, at vi andre står i et køligt forhold til den sunde fornuft, fordi vi ikke er enige med det ærede medlem, tror jeg alligevel, at det ærede medlem er kommet lidt for langt ud. Jeg kan i hvert fald for mit vedkommende sige, at den form for sund fornuft, der kom til udtryk gennem de udtalelser, det ærede medlem fremsatte i dag, går jeg langt uden om og vil helst ikke møde. Det gælder mange forskellige ting.

Det ærede medlem talte om, at man ude på landet ikke kunne leve af at sælge, det ærede medlem mente formodentlig af at sælge ejendomme. Det er selvfølgelig rigtigt, det kan man ikke, selv om det er en god forretning. Det er meget, meget sjældent, at der sker et salg, uden at der konstateres en meget betydelig fortjeneste, og det er jo udtryk for, at det ikke er helt galt med beskatningsforholdene. Når det ærede medlem bruger udtryk som, at vi ikke rødmer o. s. v., må man dog huske på, at beskatningsforholdene ikke har været værre, end at hver eneste sælger har kunnet tage en stor fortjeneste hjem, altså ejendommen er steget i værdi. Men det er i og for sig ikke det værste; det værste er, at det ærede medlem ikke vil forstå — jeg går ud fra,

[Holger Eriksen.]

at det ærede medlem kan forstå det — hvad det i virkeligheden er, det drejer sig om. Det er jo rigtigt, at en væsentlig nedsættelse af grundskatterne er til fordel for dem, der har ejendommene i øjeblikket; men det er lige så rigtigt, at så snart denne nedsættelse er blevet kapitaliseret ved ejerskifte, så er den ikke mere til stede. Tværtimod ligger der en ny byrde på køberne, fordi man skal have dækning for de kommunale skatter alligevel. Derfor er det meget tvivlsomt, om det egentlig er en fordel for landbruget at have lavere grundskatter, end det har haft tidligere.

Det er imidlertid ikke den eneste fejltagelse, det ærede medlem gør sig skyldig i. Når det ærede medlem taler om 55 promille og siger, at det er fuld grundskyld, ja, mere end fuld grundskyld, og at retsforbundet må være lykkeligt over at få det gennemført, så er det igen en misforståelse — og en misforståelse, jeg ærlig talt ikke synes det ærede medlem kan være bekendt at gøre sig skyldig i; det ærede medlem ved nemlig, at de værdier, der her er tale om, fremkommer ved vurdering på grundlag af de byrder, der hviler på jorden. Hvis vi for at simplificere det tænker os en grundværdi på 100 000 kr., at der betales 5 pct. i samlet grundbeskatning, og at den almindelige markedsrente også er 5 pct., betyder det jo ikke, at man uden videre har inddraget denne grundværdi, men så betyder det, at den reelle værdi af denne grund, selv om der hviler en kapitaliseret afgift på 100 000 kr. på den, er 200 000 kr. Det er det, det drejer sig om, og som det ærede medlem ikke har forstået. Jeg beklager for så vidt, at retsforbundet ikke længere er repræsenteret i det høje ting, for dette viser, at der er langt igen, før de får forklaret folk, der burde vide besked om det, hvad det i virkeligheden er, sagen drejer sig om.

Med hensyn til sognerådene og amtsrådene er det rigtigt, at begge er folkevalgte, og at de kolliderer; men konsekvensen af det ærede medlems udtalelser, hvorefter man

ikke må sætte noget op over det folkevalgte, må simpelt hen være, at man ikke laver et ankenævn, men fjerner den bestemmelse, der findes i loven om, at amtsrådene har ret til at gribe ind over for sognerådernes afgørelse. Sognerådene er dog det primære, det folkelige, og så bør man simpelt hen træffe bestemmelse om, at det, de fastsætter, er det rigtige, og det skal amtet ikke have nogen mulighed for at blande sig i.

Det ærede medlem talte også om det beklagelige i, at det nu bestemmes, at man ikke må nedsætte grundværdistigningspromillerne for byernes vedkommende, for det vil give sig udslag i nogle forfærdelige lejeforhøjelser. Har det ærede medlem gjort forsøg på at finde ud af, hvor store de vil blive? Jeg har gjort det for adskillige ejendommers vedkommende i Århus og er kommet til det resultat, at hvis det drejer sig om almindelige 2 værelser lejligheder, ligger lejestigningen som regel betydeligt under 1 kr. pr. måned; tit vil den vise sig at være nede på under 50 øre pr. måned. Det er ikke det, som er væsentligt. Men der er noget andet, der betyder noget, og det er, at hvis man ikke fik denne skat, måtte man tage pengene ind på anden måde, og så var der andre, der kom til at betale mere, nemlig de, der beslæglægger de virkelig værdifulde grunde.

Til det ærede medlem hr. H. C. Toft har jeg kun at sige, at det, der ligger bag de krav, der er fremsat fra de konservative om at få afskaffet grundbeskatningen, er ikke ønsket om at formindske beskatningen, for de herrer ved jo, at pengene skal bruges; der skal skaffes dækning for udgifterne. Det, der for dem betyder noget, er at få ændret byrdeforholdet, således at man i højere grad fritager dem, der ejer godserne, de store proprietærgårde, de store, dyre villagrunde ved Strandvejen o. s. v. Det er dem, man vil skabe lettelse for, og så regner det måske lidt på dem, der har de middelstore grunde; men de, der har de mindre grunde, vil ikke få nogen fordel ved en ændring. Det får de derimod sikkert i

[Holger Eriksen.]

henhold til de foreliggende lovforslag, for dér overtager staten en masse af udgifterne; men hvis staten ikke gjorde det, ville det simpelt hen betyde, at man flyttede udgifterne fra dem, der har de virkelig store grundarealer, til dem, der har de små. Det tror jeg i og for sig ikke der er nogen grund til i særlig grad at stræbe henimod.

Til sidst vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Mose Hansen, der talte om det ærede medlem hr. Erik Eriksens beregninger, at jeg ved ikke, hvilke beregninger det ærede medlem har foretaget, men jeg formoder, at der måske sigtedes til mine beregninger, og de er i hvert fald rigtige. Når det ærede medlem siger, at 14, 12 og 6 promille giver alligevel en temmelig stor grundbeskatning for en jævn ejendom, glemmer det ærede medlem, at staten betaler 25,2 mill. kr. og for næste år vil betale betydelig mere end 25,2 mill. kr. af det efterhånden meget ringe beløb, som landbruget betaler i grundbeskatning. Derfor har landbruget i hvert fald ingen grund til at beklage sig.

Thisted Knudsen: Jeg vil lige gøre den bemærkning til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, at når man taler om de stigende priser på landbrugsejendomme, kan det i hvert fald ikke være brugsværdien, der er den egentlige årsag til disse stigninger, og det er der heller ingen, der kender disse forhold, som vil sige. Det, der almindeligvis er årsag til disse stigninger, er den inflation, hvorunder man har levet; og et af de objekter, hvor man øjensynlig har en mulighed for at sikre sig, er netop jordværdierne. Derfor er det et ganske specielt forhold, man her står over for.

Jeg ved ikke, om jeg forstod det ærede medlem rigtigt, men der lå noget i hans udtalelser om de faste skatter for landbruget i retning af, at man faktisk skulle opfatte dem som en god ven. Hvis vi ser på en 10-årig periode — jeg har nævnt det her i tinget før — er landbrugets faste skatter steget fra 150 mill. kr. årlig til 261 mill. kr. årlig, og det ærede medlem kender de vilkår, erhvervet i dag har at arbejde under. Ikke desto mindre hævder han altså fortsat: ja men det er for så vidt i sin orden, for det forhindrer, at priserne på landbrugsejen-

domme stiger. Er det forstået rigtigt? (*Holger Eriksen:* Ja!). Jeg kan ikke rigtig give det ærede medlem ret i den betragtning.

Jeg talte om fuld grundskyld, men jeg har da aldrig hørt, at den skulle indføres, uden at der blev betalt erstatning. Det har da altid været retsforbundets tanke, at når man gennemførte fuld grundskyld, skulle der betales erstatning til grundejerne.

Jeg takker den højtærede indenrigsminister for hans bemærkninger, navnlig bemærkningerne om, hvad landbruget egentlig ville få ud af denne ordning. Jeg forstår altså, at forslagene med virkning for skatteåret 1959-60 ville have givet landbruget 50 mill. kr. i lettelse, og heri har ministeren altså indregnet det særlige tilskud, som gives landbruget i kraft af ordningen med tilskud i forhold til forrentningsprocenten; det vil altså sige, at forslagene som sådanne ville have givet landbruget en lettelse på 25 mill. kr. (*Indenrigsministeren* [Hans R. Knudsen]: Nej, 50 mill. kr.!). Nå, det er altså 50 mill. kr., men så kommer der det, at landbruget selvfølgelig vil få højere sognekommunale promiller; det kommer vi ikke uden om. Hvor meget mon der så egentlig bliver tilbage af selve lettelsen? Det er der ingen af os to der ved, men det bliver i hvert fald et betydelig mindre beløb end de 50 mill. kr. At de får halvdelen selv, er måske stort set rigtigt. Det vil altså sige, at forslagene, når man tager dem med alle deres virkninger, i dag tilbyder landbruget 24 mill. kr. i lettelse. Mere kan det antagelig ikke blive. (*Afbrydelse af indenrigsministeren* [Hans R. Knudsen]). Ja men promillerne ude i landkommunerne vil stige. (*Indenrigsministeren* [Hans R. Knudsen]: Hvor meget?). Hvor meget ved man ikke, for vi bevæger os i 1959-60, og ministeren ved, at grundværdierne er steget; ministeren ved, at kommunernes udskrivning er steget, og at skatterne til amtskommunen pr. 1. april vil stige meget, meget voldsomt, 1, 1½, måske 2 mill. kr. i visse amter. Det betyder højere amtskatter, det kan man ikke komme uden om, og det betyder højere promiller ude i sognekommunerne. Derfor mener jeg, at hvis man virkelig går frem på denne måde, vil glansen snart være gået af Sankt Gertrud, og det, der bliver tilbage som virkelig lettelse for landbruget, er ikke noget stort beløb. Vi kan ikke blive enige

[Thisted Knudsen.]

om i dag, hvor stort det egentlig bliver, men under udvalgsbehandlingen tror jeg i hvert fald nok vi skal nå frem til det.

Endelig til den højtærede minister om de 55 promille. Ministeren sagde, at jeg havde nævnt de maksimale promiller. Det er selvfølgelig rigtigt, men det er det perspektiv, der ligger i den fremtidige faste beskatning her i landet, at man kan nå op på disse tal. Jeg nævnte, at man var på vej til at nå derop, fordi udskrivningen var steget, og jeg nævnte sygehusudgifterne. Så bliver det ganske vist opvejet — det skal erkendes — af, at grundværdierne er steget, således at man dér får en fordel, når man skal regne promillerne ud.

Må jeg så endelig gøre en bemærkning om ligningsforholdet og den myndighed, som ministeren vil sætte i toppen af det hele. Ja, det er sognerådet, der indstiller, og amtsrådet, der bestemmer, og så siger ministeren, at alene den omstændighed, at der er et ankenævn, efter ministerens opfattelse vil få den virkning, at der slet ikke bliver brug for det. Er det forstået rigtigt? Ja, ja.

Formanden: Det er ikke tilladt at spørge direkte.

Thisted Knudsen: Nej, jeg beder formanden meget undskyldte; det var altså heller ikke helt direkte. Det faktiske forhold er, at i dag er det en folkevalgt forsamling, der har afgørelsen. Nu vil man altså indsætte dette nævn. Der står intet som helst i lovforslaget om, hvilke synspunkter dette nævn egentlig skal lægge til grund for sine afgørelser. Intet nævn er i sin afgørelse helt frit stillet, og det er ganske klart, at ved at træffe nogle endelige afgørelser vil man give retningslinjerne for, hvordan man ude i kommunerne egentlig bør forholde sig ved ligningen. Er det rigtigt, at man lægger den afgørende myndighed i et sådant nævns hånd? For det bliver jo resultatet. Jeg forstår stadig ikke, at ministeren ikke vil erkende, at nævnet betyder en tilside-sættelse af de folkevalgte amtsråd, og at man ikke burde indlade sig på en sådan løsning af dette problem.

Jeg skal til sidst kun sige, hvad jeg sagde ved slutningen af mit første indlæg, at jeg

regner med, at der er god forhandlingsvilje hos den højtærede indenrigsminister og regeringen, således at vi kan komme igennem; det er klart, at selv om sagen haster, er det nødvendigt for folketinget at behandle den fuldt forsvarligt. Det håber jeg også man er enig med os i.

H. C. Toft: Den højtærede indenrigsminister hævdede, at der ville gå $2\frac{1}{2}$ år, inden VK-partiernes forslag til folketingsbeslutning om ejendomsbeskatningen i amt og kommune ville give lige så meget til landbruget og til amtskommunerne, som regeringsforslagene vil give øjeblikkeligt. Det må bero på en fuldstændig misforståelse. Vort forslag indeholdt bl. a. et direkte tilskud fra staten til nedsættelse af amtskommunernes udgifter på 100 mill. kr. Dernæst skulle restbeløbet over en 5-årig periode overgå til kommunerne, samtidig med at kommunerne skulle lettes for folkepensionsudgiften. 100 mill. kr. er i hvert fald mere end 40 mill. kr., som regeringspartiernes forslag giver sogne- og amtskommunerne tilsammen, selv om det er øjeblikkeligt.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen mente, at den lettelse, vi stilede mod, ville være til fordel for godsejere og ejere af proprietærgårde og villagrunde på Strandvejen, og at hvis vore tanker blev gennemført, ville man i kraft af en lav grundskyldpromille og lave ejendomsskatter lægge byrderne over på indkomstskatten; men forholdet er, som jeg også sagde til den højtærede indenrigsminister, at vi netop ville stille midler til rådighed fra staten. Når det er tilfældet, kan det ikke være rigtigt, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen siger, at det kommer til at gå ud over de mindre-bemidlede og bliver til fordel for dem, der har store jordarealer og villagrunde på Strandvejen. Jeg vil også gerne minde det ærede medlem hr. Holger Eriksen om, at da vi i foråret, i april måned, behandlede vort forslag til folketingsbeslutning, gav den daværende ordfører for det ærede medlems parti, det ærede medlem hr. Ove Hansen, udtryk for, hvor stærkt netop amtsbeskatningen påvirkede lejeudgiften i de områder, hvor han har med kommunalbestyrelsen at gøre. Altså, der er ikke tale om villagrunde på Strandvejen, men i

[H. C. Toft.]

allerhøjeste grad om lejeniveauet også i andre områder.

Det har i grunden forundret mig, at hverken den højtærede indenrigsminister eller det ærede medlem hr. Holger Eriksen kom ind på det spørgsmål, jeg rejste i mit første indlæg: hvilken virkning vil regeringspartiernes forslag få på lejeudgiften ude i omegnskommunerne, hvor lejen vil blive sat op med et beløb svarende til den tvungne promille på 12? Kommunerne får en større indtægt, og når de ikke skal udskrive mere end før, har de et mindre udskrivningsbehov over for indkomstmassen; med andre ord, man gør det dyrere for de mindrebemidlede at bo, samtidig med at man letter indkomstbeskatningen for de bedrestillede, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen talte om.

Jeg skal gentage, hvad jeg sagde før, at vi går til forhandling med de mål, vi har i sigte; og i det omfang, vi kan opnå resultater dér, vil vi være velvilligt indstillet.

Mose Hansen: Jeg beder undskylde fortællelsen, det var det ærede medlem hr. Holger Eriksen, jeg mente.

Det, som i og for sig kaldte mig herop, var, at den højtærede indenrigsminister sagde, at jeg havde regnet med maksimumspromillerne. Den højtærede indenrigsminister husker måske, at jeg nævnte en gård, der i 1953-54 og i 1954-55 betalte omkring 2 500 kr. i faste skatter til kommune, amt og stat. Den pågældende gård vil med minimumspromillerne — 4 til Odense amt, 6 til staten og 20 til den pågældende kommune — igen komme til at betale nogle og tyve hundrede kroner i faste skatter. Jeg kan ikke se, at det er nogen lettelse, og i hvert fald vil den ikke vare ret længe, for når ejendomsskylden til amtet er fikseret og den til kommunen skal nedsættes og budgetterne vil stige i den pågældende kommune, så kan disse grundskyldpromiller ikke holde. Så vil der finde en stigning sted, og den pågældende landmand vil trods tilskud til nedsættelse af amtsskatterne o. s. v. stadig væk have et beløb af anselig størrelse at slæbe rundt med som en forlods beskatning, uanset om bedriften giver tab eller

gevinst, enten der er indkomst eller ikke indkomst, og det er det centrale i sagen.

Indenrigsministeren (Hans R. Knudsen): Jeg skal ikke forsøge at forlænge debatten, men jeg synes alligevel, at et par bemærkninger er nødvendige.

Jeg er ikke helt klar over, om det ærede medlem hr. Thisted Knudsen helt har opfattet, at lettelsen i amtsskatterne til landbruget er 50 mill. kr., og at der ikke derfra skal trækkes noget, hverken de 25 eller 26 mill. kr., i konjunkturtilskud. Det er rigtigt, at hvis man pludselig inddrog konjunkturtilskuddet, ville lettelsen ikke blive 50 mill. kr., men det er jo fastholdt i lovforslaget, og derfor er lettelsen 50 mill. kr. eller lige deromkring. Nu siger det ærede medlem hr. Thisted Knudsen: så skal en del af de millioner lægges over på sognekommunerne og ejendomsskatten dér, og så stiger denne. Ja men lettelsen halveres ikke, sådan som jeg forstod det ærede medlem ville give det udseende af, for det, der bliver slutresultatet for landbrugets vedkommende — og det fremgår også af de bemærkninger, der ledsager lovforslaget — er, at når man tager i betragtning, hvad landkommunerne bliver fri for af folkepensionsudgifter, bliver den stigende udskrivning for landkommunerne 33 mill. kr., ikke på ejendomsskatterne, men fordelt efter kommunens fordelingsgrundlag, således at der bliver tale om et betydelig mindre beløb i kommunal ejendomsskattestigning i forhold til de 50 mill. kr., landkommunerne får i amtsskattelettelse. Jeg håber, det er trængt helt ned, sådan at det sidder, for vi skulle nødig være uenige om, hvordan lovforslaget i virkeligheden er, og om, hvordan det vil virke på de områder, hvor vi nu kan regne det ud.

Og så blot en enkelt bemærkning angående dette ligningsforhold. Jeg forstår det sådan, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen ikke rigtig kan tage, at der skulle sidde et nævn eller en anden institution, der skulle kunne omstøde det, som et folkevalgt amtsråd var kommet frem til. Ja men kan det ærede medlem da se det rigtige i, at der skal sidde et amtsråd, som skal kunne omstøde det, som et enigt sogneråd f. eks. er nået frem til som værende en fornuftig fordeling inden for sin kommune? Begge

[Indenrigsministeren.]

er folkevalgte forsamlinger; begge er forsamlinger, der bør have indflydelse på dette spørgsmål, og opstår der uenighed, kan jeg ikke se rettere, end at det bedste vil være, at man prøver at finde frem til et så neutralt organ som muligt, der kan søge at dele sol og vind lige og også finde frem til et fornuftigt grundlag, hvorpå man i tilfælde af uenighed kan fastsætte dette fordelingsforhold.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Holger Eriksen: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 20. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om den amtskommunale beskatning,
forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme,
forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.,
forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion),
forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser
og
forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

2) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1959.

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring i lov om stempelafgift.

4) Første behandling af:

Forslag til lov om erhvervsvejledning.

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om fremme af udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds.

Mødet hævet kl. 15⁵⁰.

20. møde.

Fredag den 20. januar kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om den amtskommunale beskatning,
forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme,
forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.,
forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion),
forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser
og
forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Valgt blev: *Holger Eriksen, Ove Hansen, Per Hækkerup, Erhard Jakobsen, Kai Jensen, Peter Nielsen, Chr. Rasmussen, Edel Saunte, Kirkegaard, Thisted Knudsen, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, H. C. Toft, Gottschalck-Hansen, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Herluf Rasmussen.*